ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3982 6/18 ԱՊՐԻԼ 1899 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1316 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3982

درعلیه ده غلطه ده (آرولك) غزته سی اداره خانه سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK".
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » վեցամսեայ. 70 »
» » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխադրութեան փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ.

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Լարախաղաց Գասպարեանի կենսագրութիւնը հրատարակած ատեններս, ծանուցած էինք ընթերցողներուն թէ Պատկերազարդ Թերթօն մը պիտի յաջորդէր անոր և թէ զայն ուշացնելնուս պատճառն էր՝ պատկերներու փորագրութիւնը։ Այդ աշխատութիւնը աւարտած է և Գասպարեանի կենսագրութիւնն ալ կը վերջանայ քանի մը օրէն։ Հետեւաբար, կը փութանք ծանուցանել թէ առաջիկայ շաբաթ օրուընէ պիտի սկսինք հրատարակել մեր պատկերազարդ թերթօնը՝

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ
ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

որուն հեղինակն է ծանօթ վիպագիր Լուի Պուսենար։ Կարելի չէ այս վէպէն աւելի հետաքրքրական գրուածք մը երեւակայել իր տեսակին մէջ։ Դեռ տղայ կոչուելու տարիքը ունեցող բարիզցի ստահակ մը, Ֆրիքէ, նաւաբեկութեան մը պատճառաւ վայրենիներու երկիր մը պիտի իյնայ, և ամէնէն վտանգաւոր արկածները անցընելէ ետքը՝ այդ միեւնոյն կերպով գրեթէ աշխարհի շրջանը պիտի կատարէ. յուզիչ, սարսռեցնող ու միանգամայն զուարճալի է կարդալ այդ պզտիկ ստահակին արկածները, որոնց նմանը դեռ ո՛չ մէկ վիպագիր կրցած է երեւակայել։ Ընթերցողները հետաքրքրելու գլխաւոր պարագաներէն մէկն ալ սա է որ վէպին մէկ մասը կ'անցնի Քուպայի մէջ, որ այնչափ անուն հանեց վերջին ատեններս, մինչեւ սպանեւամերիկեան պատերազմը պատճառելու աստիճան։

Յատուկ խնամք տարուած է մանաւորաբար պատկերներուն պատրաստութեան, որոնք կը յուսանք թէ մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնեն մեր ընթերցողներուն քով. հայ մամուլին համար զոհողութիւն մըն է թէեւ այդ պատկերները պատրաստել տալը, բայց այն յաջողութիւնը զոր Արեւելք կը գտնէ հայ հասարակութենէն, պարտք մը կը դնէ վրանիս, ա՛լ աւելի գոհացնելու զայն։ Աւելորդ չենք համարիր յայտնել նաեւ թէ Նոր Թերթօնը պիտի հրատարակուի մանր տառերով (10 բունթօ) որով արդի թերթօնին մէկուկէսին հաւասար չափով տուած պիտի ըլլանք ամէն օր, միշտ Դ. երեսին մէջ։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Տեղական օրաթերթի մը մէջ — կարծեմ նախորդ շաբթու — գաւառային արձագանգ մը, Աւելի վեր խորագրով, կը յանձնուէր մեր ուշադրութեան։ Իրա՛ւ ալ կ'արժէր կարդալ. ճշմարտութիւնը ազնուութեան հետ գրկախառն պիտի տեսնէիք այդ գրուածքին մէջ։ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը քննադատուած էր, պատմական ճշմարտութիւններ ի վեր հանելու ազնիւ նպատակով, պատուիրելու համար ազգին որ անանկ վարժարան երբե՛ք չունենայ արեւին տակ, հիմայ որ մտադրութիւն կայ աղջկանց բարձրագոյն կրթարան մը հիմնելու. վասն զի Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը, թաղային վարժարան մըն էր լոկ կամ այդ տեսակէն ալ քիչ մը վար. յետոյ վարժարանին շրջանաւարտ աղջիկները «հարս եղած էին սպիտակ շղարշներով,» անկէ ետքը անոնցմէ մին, որ երեք տարի պաշտօն ունեցած էր գաւառական դպրոցի մը մէջ, չէր կրցած «չորս տող հայերէնով իր միտքը բացատրել,» մանաւանդ որ երեք տարիէ ի վեր «երջանիկ ամուսնութիւն» մըն ալ կնքած էր. և դարձեալ ուրիշ վարժուհի մը, Պոլսոյ մէջ պաշտօն վարող, երգ մը օրինակած էր «առանց որ և է կէտ մը դնելու.» և ուրիշ սանկ փաստեր... «Գաւառային արձագանգ»ին տակ, Աւելի վեր խորագրով և «Վե՛ր, աւելի վե՛ր» վերջաբան աղաղակով։

Ուրիշ մարդիկ սակայն, ոչ Արձագանգին պէս ճշմարտախօս կամ Աւելի վերին չափ ազնիւ, կը յիշեն անշուշտ թէ Դպրոց. Տիկնանց Ընկերութիւնը, հաստատուած 1879ին և դադրած 1896ին, եղած է մին հայ տիկնանց այն զոյգ մը քոյր Ընկերութիւններէն՝ որոնք առաջին անգամ կազմակերպեցին իգական սեռի սերտ մասնակցութիւնը ազգային դաստիարակութեան գործին մէջ, և ա՛յնքան սիրով ու եռանդով փարեցան այդ բարեգործական նպատակին։ Ազգանուէր Հայուհեաց և Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութիւնները վերջին քառորդ դարու մէջ, իրենց երեք եղբօր՝ Միացեալ Ընկերութեան հետ ձեռն ի ձեռն, արդիւնաւորապէս սատարեցին կրթութեան գործին և արժանացան ընդհանուր ազգին համակրութեան։ Երբ Պ. Աւելի վեր, Գաւառային Արձագանգը, պատմութիւն կը գրէ առանց տարրական ծանօթութեանց և հիւլէական ազնուութեան, կամ թէ իր անմտութեան հատընտիր փաստերը մէջ կը բերէ՝ որպէս թէ ազարտելու համար անուն մը որ այնքան մօտիկ կը հնչէ հանրութեան սրտին, հիւլէի չափ ալ զարմանք չ'ազդեր մեզ. գիտենք արդէն թէ սանկ Աւելի վերեր ու ... աւելի վարեր չպիտի պակսին մեր մէջ, կազմ և պատրաստ պարսաւագիր ըլլալու այս կամ այն հաստատութեան ընթացքին կամ յիշատակին։ Ինչ որ զարմանք և աւելի բան մը կ'ազդէ մեզ՝ օրաթերթին տրամադրելի վիճակն է արձագանգ ըլլալու այդ կարգի գծուծ-չարախօսութեանց։ Կրնա՞յ ըսել թերթին խմբագրութիւնը՝ թէ Դպրոցասէրն ու իր վարժարանը Աւելի վերին տխմար յայտնութիւններովը ճանչցած էր, և այն խեղճ ու կրակ փաստերով՝ գործ շատ շատ... աւելին կամ անոր կոթին կրնար պատշաճ համարել հրապարակագիր մը, մօտէն տեղեակ և յաճախ իր իսկ գրչով պատուագիր եղած Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան և անոր արդիւնաշատ վարժարանին։ Ահա ո՛ւր է մեր զարմանքը, եթէ տակաւին կը ներուի մեզ զարմանալ կարգ մը հրապարակագիրներու ընթացքին վրայ։

Աւելորդ չէ՞ր ըլլար ի մէջ բերել հոս երկարօրէն Դպրոցասէր Ընկերութեան հիմնադիր և վարիչ տիկիններուն և օրիորդներուն անխոնջ անձնուիրութիւնը, բոլորանուէր ջանքն ու տիպար յարատեւութիւնը, որոնցմով յաջողեցան տասնըեօթը տարի կանգուն պահել իրենց վարժարանը, եւ յիսունէ աւելի շրջանաւարտ ընծայել ազգին, մեծ մասամբ վարժուհի եղած գաւառական դպրոցներու մէջ՝ երկու, երեք և մինչեւ տասը տարիներ ու մինչեւ այսօր անընդհատ։ Աւելորդ չէ՞ր ըլլար յիշել այն մայրական գուրգուրանքն ու փափուկ հոգածութիւնը՝ զոր կը վայելէին վարժարանին սանուհիները, գիշերօթիկ կամ ցերեկեայ, ընդհանրապէս գաւառացի աղքատիկ ընտանիքներու զաւակներ, անօք, անօգնական յաճախ, Դպրոց. Տիկնանց խնամոտ ձեռքին ու աչքին տակ։ Ամէն բան ուրանալ այսպէս հրապարակի վրայ, անոր համար թերեւս որ ընկերութեան վարժարանը ոչ եւս է այսօր. այսքան հանդիսաւոր ապերախտութիւն ցոյց տալ կրթական աշխատաւորներու դէմ, առանց ակնածելու ժամանակակից տարեգրութիւններէ. մէկ խօսքով անպատուել փորձել յիշատակ մը՝ որ երախտագիտութեան ու յարգանքի արժանի է միայն բոլոր ազգին համար, թող ըսուի մեզ թէ ազնուութի՞ւն է, ճշմարտախօսութի՞ւն է թէ... Աւելի վերութիւն կամ աւելի վարութիւն։

Կարծելու համար թէ օրաթերթը գիտակ չէր Դպրոցասիրաց վարժարանին կարեւորութեան և արդիւնաւորութեան, մարդ Աւելի վերին չափ միայն խրագէտ պէտք է ըլլայ կամ անոր պէս ազնիւ։ Բայց օրաթերթը զանց ընելու չէր յիշել ուրիշ ընկերութիւն մը, Դպրոցասէրէն առաջ կամ անկէ ետքը, որ աւելի կամ նոյնչափ օգտակար հանդիսացած ըլլայ իգական սեռի դաստիարակութեան. արձագանգ ըլլալէ առաջ քննադատութեան ու ազնուութեան գլուխ-գործոցի մը՝ թուելու էր, գոնէ հինգ մատի վրայ, հայ տիկիններու ուրիշ միաբան գործակցութիւններ լոյս տեսած հայ հասարակութեան մէջ, որոնք կէտ նպատակ ունեցած ըլլան գաւառացի հայ աղջիկներու կրթութիւնը, յաջողած ըլլան առնուազն քառասուն վարժուհի զրկել հեռաւոր քաղաքներ, «տարիներով» աշխատելու յանձնառու, նախակրթութեան գլխաւոր տարրերը աւանդելու կարող, և իրենց խնամակալու Տիկնանց ուսումնասէր ոգին ու չքնաղ անձնուիրութեան օրինակը ժողովրդական յետին խաւերուն մէջ ծաւալելու աշխոյժով վառուած։ Գոնէ մէկ հատիկ, գոնէ կէս մը ցոյց տալու չէ՞ր մեզ օրաթերթը՝ Դպրոցասէրի յիշատակին ու անոր բազմարդիւն գործունէութեան պարսաւագիր ըլլալէ առաջ։ Համոզուա՞ծ էր թէ իր Աւելի վերին փաստերը բանաւոր ու արդար էին պատմութեան առջեւ, երբ անիկա ո գիտէ ի՛նչ սրտի ցաւով կամ... պոչի կսկիծով լորձունք սփռելու ելած էր՝ Դպրոց. Տիկնանց յիշատակը արատելու յայտնի դիտումով.— Թէև այդ յիշատակը շատ մը բաներէ աւելի վեր տեղ ունեցած ըլլայ անոնց սրտին մէջ՝ որոնք օրաթերթին զգացումներովը չեն կրնար դատել հանրային գործիչները, և անոր չափումն ու կշռոքովը չպիտի ուզէին երախտագէտ ըլլալ կին աշխատաւորներու։

Հետաքրքիր ենք—մինչեւ մէկ աստիճան—հասկնալու թէ օրաթերթը ինք միացած բոլոր սրտովը համամի՞տ էր Աւելի վերին գնահատութեանց, կամ բացայայտուա՞ծ էր անոր բոլոր փաստերը, զոր օրինակ՝ աղջիկներուն հարս ըլլալը, շրջանաւարտուհիներէն մէկուն չորս տող հայերէնով իր միտքը բացատրելու անկարողութիւնը... «երեք տարուան երջանիկ ամուսնութենէն ալ ետքը,» մէկ ուրիշին երգի մը ընդօրինակութիւնը առանց կէտադրութեան, եւ մնացեալները։ Եթէ ինքն ալ իր Աւելի վերին չափ բարձրէն կը նկատէ մարդիկն ու իրերը, մեր ընթերցողները զուարճալի ժամանցներ ունենան թերեւս յառաջիկայ աւելիներով, և աւելի հիմնաւոր համոզումներ գոյացնեն տեսակ մը հրապարակագիրներու չնաշխարհիկ բարեմասնութեանց վրայ։

* * *

Անդէպ չենք համարիր այս տողերուն կցել—այս մէկ քանի առ հաշիւ դիտողութեանց—նորագոյն տեղեկութիւն մը զոր ստացանք այս շաբթու իսկ, և մեծ գոհունակութեամբ, աղջկանց Երկրորդական վարժարանի մը հաստատութեան ձեռնարկի մասին։ Թէեւ տակաւին բաղձանքի կամ մտադրութեան սահմանին մէջ, բայց գործադրելի ըլլալու ամէն հանգամանք կ'ընծայէ ծրագրեալ գաղափարը, ինչպէս կրնանք մակաբերել մեզ տրուած տեղեկութիւններէն։ Հաստատուելիք վարժարանին նախնական ծախքերը հոգալու և մէկ երկու տարի անոր շարունակութիւնը ապահովելու համար, խորհուած է հազար ոսկւոյ դրամագլուխ մը հայթայթել նախ բաժանորդագրութեամբ — ընդամէնը քառասուն բաժին, իւրաքանչիւրը յիսուն ոսկի, առաջին օրէն կէսը միայն վճարելի։ Այնքան զգալի դարձած է աղջկանց բարձրագոյն վարժարաններու պէտքը, և ա՛յս ամէնէն բարեկեցիկ ընտանիքներու համար անգամ, որ կը համարձակինք հաշուել թէ երկրորդ հինգ հարիւր ոսկին ի մէջ բերելու հարկ իսկ չպիտի մնայ բաժանորդ տիկնանց։ Վստահ ենք թէ ձեռնարկու Տիկնոջ և իր ազնիւ գործակիցներուն հովանաւորութեան ներքեւ հաստատուած վարժարանը պիտի ողջունուի, առաջին օրէն իսկ, ամենամեծ համակրութեամբ. և այն հազարաւոր ոսկիները՝ որ օտար հաստատութեանց ծոցը կը թափին ամէն տարի, պիտի փոխեն իրենց ուղղութիւնը՝ դէպ ի զուտ տոհմային հաստատութիւնը գլորելու համար քիչ մըն ալ. և այդ զուտ ու մաքուր հայ հաստատութեան բովին մէջ՝ անզգայ դեղինները պիտի կրնան ձուլուիլ ոսկի սիրտերու, որոնց յաճախութեան այնքան մեծ պէտք ունի դեռ հայ ընտանիքը մասնաւորապէս և հայ ընկերութիւնը գլխաւորաբար։

ԱՐԷՏ

Նախորդ երկուշաբթի օրուան «Շաբաթական Նօթեր»ուն առաջին սիւնակին մէջ «Արխատոնէ» անունը պէտք է կարդալ «Արքիմեդէս»։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ
ԷՇՄԷ ԳԻՒՂԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

(Պատահական թղթակցէ մը)

Մէկ քանի օրեր գարնանային օդերու ու գրեթէ ամառնային տօթերու խաբկանքը կրելէ ետքը՝ կ'ունենանք դարձեալ խորունկ ձմեռուան մը բքաբեր օդերը։ Եւ գիւղացին որ հազիւ սկսած էր իր թթաստանները փորել, այգեստանները յօտել, մէկ խօսքով հողային աշխատութիւններ կատարել, հիմա կը պարտաւորի քաշուիլ իր բուխարին։

Խոզակի բերքին անյաջողութիւնը և ալիւրներուն սղութիւնը այս տարի շատ նեղութիւն պատճառած են։ Ցորենի ալիւրին գինը 27-30 ղրշ. է, իսկ եգիպտացորենինը 14-15։ Բայց տեղւոյս ժողովուրդը իր այս նիւթականապէս ինկած վիճակին մէջ իսկ կը կրէ դարձեալ բարոյական կորով մը, ու կը մնայ փարած իր կրօնքին ու իր կրթական յարկին, մինչդեռ Էշմէյի ազգայինները որոնք մենէ շատ աւելի բարեկեցիկ դիրք մը ունին, այսօր իրենց թաղային ու կրթական գործերը բաբելոնեան վիճակ մը կը ներկայացնեն, հանդերձ կրօնափոխական խլրտումներով, որոնց վրայ բաւական բաներ գրուեցան թերթերու մէջ ու տակաւին կը գրուին։ Սակայն այս անկերպարան ու յետադիմական կացութիւնը իր պատճառները ունի, որոնց վրայ խօսելէ առաջ, քանի մը բառով ներկայացնեմ այդ գիւղը։

Էշմէ որ կը գտնուի Կէյվէի արեւմտեան հարաւային կողմը, երեք քառորդ ժամու հեռաւորութիւն ունի։ Ասկէ գրեթէ երեսուն տարի առաջ տասնի չափ ընտանիքներ գիւղէս կը գաղթեն հոն և տակաւ առ տակաւ ուրիշներ ալ տեղափոխուելով կը բազմանան. և այսօր ընդամէնը կը կազմեն 130 տուն։

Նախաշունները՝ հիմա տասնըհինգ տնւոր, իբրեւ հիմնադիր գիւղին, իրենց մենաշնորհը ըլլալ կը կարծեն, կամ կուզեն կարծել թաղային գործերու բոլոր իրաւունքը։ Ետքէն գացողները՝ որոնց մէջ կան կրթութեան և յառաջդիմութեան ճշմարիտ բարեկամներ, որոնք հիմա 115 տունով մեծամասնութիւն մը կը կազմեն, ապահովաբար անտարբեր պիտի մնային եթէ տեղւոյն թաղային գործերը բարւոք ընթանային։ Բայց դժբաղդաբար այսպէս չըլլալով՝ իրենց զաւկըներուն դաստիարակութեան սիրուն համար կը պարտաւորուին միջամտել։ Աւասիկ մասամբ ասկէ ծագում կ'առնէ կուսակցական ոգին, և այնուհետեւ մանրիկ դէպքերու պատճառով կը սաստկանայ։

Անցեալներս, թաղային գործերը իրենց մենաշնորհ ընել ուզող կուսակցութեան մէկ պարագլուխը որ Թաղ. Խորհուրդին ատենապետն էր, կ'ուզէ ապօրէն պսակ մը կատարել տալ, այսինքն երկու մօտաւոր ազգականներ ամուսնացնել։ Թերեւս քիչ մը արդարանալի ըլլար այս պարագան, եթէ աղջիկ ու տղայ փոխադարձ սէր ունենային, բայց այսպէս չըլլալէ զատ՝ աղջիկը ուրիշի մը նշանուած էր։ Չենք գիտեր ինչ տարօրինակ քմահաճոյքով, աղջկան նշանը ետ կ'ընէ ու կը ջանայ ազգականին հետ պսակել տալ։ Բայց Էշմէի մէջ չյաջողելով՝ ամուսինները կ'առնէ կը տանի Պրշկը-Տէրէ ուր վարդապետի մը ձեռքով կը յաջողի իր նպատակը իրագործել տալ։ Այս անձին դէմ ոչ միայն Էշմէէ, այլ նաեւ շրջակայ գիւղերէ բողոքագիրներ կը տեղան Առաջնորդ. Հօր։ Էշմէի մէջ ալ դժգոհութիւնը կը սաստկանայ։ Այս միջոցին Ս. Առաջնորդը որ գիւղս կը գտնուէր, եղելութիւնը լսածին պէս կը փութայ Էշմէ, ուր խնդիրը մանրազնին քննութենէ մը անցընելով՝ տեղացւոց արդար ցասումը դադրեցնելու համար կը պարտաւորուի յիշեալ չորպաճին պաշտօնանկ ընել և 15 ոսկի դրամական տուգանքի մը ենթարկել։ Թաղականութեան պաշտօնէ կը դադրեցնէ նաեւ ուրիշ մէկը որ թէ՛ վարժարանին մէջ դաստիարակ էր և թէ՛ Թաղ. Խորհուրդի անդամ էր։ Այս դադարումով և կանխաւ միւս երկու անդամներուն հրաժարումովը ժողովին օրինական թիւը կը պակսի։ Այն ատեն Առաջնորդ Սրբազանը՝ Խորհուրդին օրինական թիւը լրացնելու համար՝ հինգ անդամ եւս աւելցնելով կը կազմէ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը. բայց նախորդ անդամները որոնք կը պատկանէին միւս կուսակցութեան, կը պնդեն որ եթէ իրենց նախկին ատենապետը իր տեղը չհաստատուի, իրենք եւս չպիտի ընդունին նորակազմ Խորհուրդին անդամակցութիւնը։ Առաջնորդը ցաւ ի սիրտ կը ստիպուի անոնց տեղ ուրիշներ պաշտօնի կոչել, և այսպէսով ամբողջացնել նորակազմ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդի անդամներուն թիւը և կը վաւերացնէ պարզ թուղթի մը վրայ, որովհետեւ միւսները հակառակութիւնով դիւանի տոմարները չէին յանձնած։

Այս նորակազմ պաշտօնէութիւնը լուրջ մէջիկ կը սկսի աշխատիլ և մասնաւոր խնամք կը դարձնէ դէպի կրթական յարկերը որոնք խեղճ ու ցաւալի կացութեան մը մէջ կը գտնուէին իրենց ծթած դրութեամբ։ Եւ որովհետեւ ազգ. եկամուտը անբաւական էր դպրոցական պիւտճէն հաւասարակշռելու, կը հաստատեն նաեւ 10—20 փարայի շաբաթթոշակ մը։ Հակառակորդ կուսակցութիւնը, դպրոցական թոշակի այս չնչին գումարը իբրեւ զրկանք նկատելով, և իրողութիւնը խեղաթիւրելով՝ Թաղ. Խորհուրդին դէմ զրպարտութիւններու շարք մը կը յօրինէ և իբրեւ իրաւունքի տէր կը բողոքէ Առաջնորդին ու Պատրիարքարանին, և կը խնդրէ դարման մը Թաղ. Խորհրդոյ ձեռքէն ազատելու, յայտարարելով որ հակառակ պարագային պիտի դիմէ կրօնափոխութեան։ Ս. Առաջնորդը դարձեալ կու գայ և կը հրաւիրէ նաեւ Կէյվէի Թաղականութեան անդամները, որպէս զի միասին քննեն եղած գանգատներուն պատճառները և միտքերը հանդարտեցնեն։ Մերինները իրենց եղած հրաւէրին վրայ կ'իջնեն Էշմէ և մէկ քանի օրեր խորհելէ, խորհրդածելէ ետքը՝ կ'որոշեն գանգատողներէն չորս հոգի առժամեայ Թաղ. Խորհուրդին միացնել, և իրենց այս որոշումը կը հաղորդեն անոնց. բայց անոնք դարձեալ անդրդուելի կը մնան իրենց յամառութեան մէջ, այսինքն կ'ուզեն որ ապօրէն պսակին թելադրիչը անմեղ նկատուի և առանց դրամական տուգանքը վճարելու պաշտօնի կոչուի։ Իրաց այս վիճակին մէջ, Առաջնորդ Սրբազանը կը կանչուի ուրիշ տեղէ և քննիչ յանձնաժողովն ալ ամէն յորդորէ, աղաչանքէ ու պաղատանքէ վերջը ցաւով կը հեռանայ, իր տեղեկագիրը Առաջնորդին զրկելով և միանգամայն խնդրելով անոր պատճէնը յղել Ազգ. Պատրիարքարան։

Այնուհետեւ, այդ մոլորուածները դաւանափոխական խլրտումներէն զատ կը սկսին իրենց իրենց Զէթինլիք անունով Թաղ մը կազմել, և այս նոր թաղին պաշտօնական հանգամանք մը տալու համար այլեւայլ միջոցներով կը յաջողին Մուխթարութեան զատ կնիք մը ձեռք բերել. բայց Միւթէսարըֆ պէյը՝ առանց կայսերական կառավարութենէն արտօնուելու՝ այս տեսակ ընթացք մը ապօրէն գտնելով՝ կնիքը ձեռքերնուն կ'առնէ։ Ասոր վրայ՝ իրենց վաղուց երկնած դաւանափոխութեան գաղափարը կը ջանան գործադրութեան դնել։ Ու քիչ մը ժամանակուան գործ կ'ըլլայ իրենց համար հանրագրութիւններ պատրաստել, Ամբակում վարդապետը հրաւիրել և տակաւին չգիտեմ ինչեր ընել։

Առաջնորդը այս դէպքերը լսելով կը ստիպուի դարձեալ գալ Էշմէ ուր՝ իբր օգնական, կը կանչէ նաև Ներսէս վարդապետը որ կրօնափոխներուն ազգակից է, և որուն հետ ամէն ճիգ ու ջանք կը թափեն ծանօթ հաւատափոխութեան հոսանքին առաջքը առնել, և մինչեւ անգամ շատ մը զիջողութիւններ ընել։ Այս առաջարկին վրայ վերջապէս քիչ մը կը շեղին իրենց յամառութենէն և կ'ընեն հետեւեալ անիրականալի առաջարկութիւնները։

Իրենք պէտք է կազմեն զատ Թաղ մը միեւնոյն կնիքով, պէտք է ընդունին ազգ. եկամուտին մէկ երրորդը, և մատուռը իրենց սեփականութիւնը ըլլայ։

Ահա Կէյվէի գործերուն վիճակը։

Կէյվէ ՄԻՋԱԳԻՒՂՑԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍՂԵՐԴԻ ՄԷՋ

Գաւառներէ շատերուն նման, հոս ալ ծնողքներու խոհեմն է իրենց մանչ զաւակը փեսացնել, երբ քսան տարին թեւակոխէ —բնականաբար 13-15 տարեկան տղայ ամուսնացողներ ալ կան — և աղջիկը հարսնացնել, երբ 10-12ը բոլորած է. այս տարեկանէն վեր եղող անբախտներուն՝ առհասարակ մէյմէ(պառաւած) անունը կուտան։

Սղերդցիներուն համար, ամուսնութեան առաջին պայմանն է՝ ներկայի մէջ ծնողքներու փայլուն դիրքը կամ ընտանիքներուն երկուքին սիրուն գեղեցկութիւնը,— գաւառացիի համեստ վիճակին մէջ։ Ասկէ անդին, երկրորդական է նորակազմ ընտանեաց ապագան։ Մանչը կօշկակար, ոսկերիչ կամ դերձակ աշկերտ է, 5-10-15 ղրշ. շաբաթական մը ունի, իրենք ալ (ծնողք) քանի որ կան, կը պահեն զանոնք։ Ապրուստին այս կերպով ապահովուած է իրենց ըմբռնումով։ Ա՛լ ամէն բան ճակատագրին կը ձգեն։

Ընթերցողին կը թողում երեւակայել 3-4 փոքրիկներով բեղմնաւորած ընտանիքին և դեռ ուրիշ որբուկներուն կացութիւնը՝ հօրը կամ մեծ հօրը մեռնելէն ետքը։ Ահա այս պատճառաւ, Սղերդցիներուն հարիւրին տասը հազիւ բարեկեցիկ, 40ը միջին վիճակի տէր, 50ն ալ բացարձակ թշուառութեան բոյն կը կազմեն։ Բարեբախտաբար ամուսնական խնդիրներ հազուադէպ են հոս։ Այս ալ վերագրելի է տեղական բարքերու խստութեան, որ երբեք չեն ներեր հրապարակել մէկ կամ միւս կողմին եղած զրկանքը։

Հետաքրքրական է հոս ամուսնական ներքին կեանքը։ Աչքի փուշին պէս տնկուած է կեսուրը, որ սակայն որքան խստամբեր, նոյնքան ալ խստապահանջ և ընտանեկան պատուոյ նախանձախնդիր է բառին ընդարձակ նշանակութեամբ։ Կեսուրը առա՛նց զաւկին կամքն ու հաճութիւնը կանխաւ առնելու, ինքն իր գլխուն հարսնցուի ընտրութիւնը կը կատարէ։ Նշանտուքէն 4-5 տարի վերջ հարսնիքը կը սարքէ։ Պսակը դրուած՝ անկէ յետոյ տարիներ անցած են և ան տակաւին չի ներեր հարս ու փեսին իրարու հետ երկու խօսք փոխանակել, քանի որ ինքը կայ. հոս տղայ կամ աղջիկ կարգելը ծնողքներու համար քմահաճոյք մըն է պարզապէս։

Սովորութիւն է որ էրիկ-մարդիկ առտու կ'երթան, իրիկուն կու գան, որ ատեն հարսը մուկի պէս մէկ ծակը կը պահուըտի առանց մէկուն երեւալու։ Արդեօք ինչե՞ր պիտի անցնէին խեղճին մանուկ մտքէն, այդ սրտհատուցիչ ժամերուն մէջ, եթէ հարսնութեան գալէն քանի մը օր առաջ, բարեսիրտ մօրմէն խրատուած չ'ըլլար բանելիք այս ուղղութեան, թէ պարտի կեսրոջը գերակայութիւնը ճանչնալ, թէ էրիկ-մարդու հետ խօսիլ դատապարտելի յանցանք մըն է եղեր։

Հա՞րկ է ըսել թէ հարս ու փեսայ, այսպէս բոլորովին դեռ տղայ, եղածէն անգիտակ ու անզգայ — խօսքս իր սահմանափակ առումով գեղեցիկ սեռի համար է,— մէյ մը «Առեալ զձեռն Եւայի» ժամանակ՝ ձեռքի կարկառմամբ ճանչցած են զիրար, մէյ մըն ալ մեղրալուսնին։

Կը պատմուի թէ ժամանակին հարս մը, որ եօթը տարիէ ի վեր հարսնութեան գացեր էր, տօն օր մը կեսրոջը հետ բակը նստած միջոցին, մէկէն դուռը կը բացուի, և բակէն ներս կը սպրդի նախշուն շալուշէրքով(տեղական ասուիէ բրդգեստ) ծոպաւոր մէջքկապով հագուած երիտասարդ մը, որուն ի տես, հարսը «Եա՛մօ (կեսուր-մայր, հոս այսպէս կը կոչեն) աղային տղան մեր տունն եկաւ» կը կականէ և մառանին դռնէն սողոսկելով, կարասներուն մէջ կ'անհետի։ Կեսուրը ետեւէն կ'երթայ. «Քա՛ հա՛րս, ինչո՞ւ կը փախիս, էրիկդ է պէ՛, եօթը տարի վերջ դեռ չճանչնա՞ս» ըսելով կը յանդիմանէ զայն։ Ալ երեւակայելու է հարսին կարմրիլը։ Խեղճը լոյս աչքով իր էրիկը դեռ նոր կը տեսնէ եղեր։

Սղերդ ԲԶԷ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՆ իր անցեալ հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ 1000 ական ֆրանք պարգեւ սահմանեց բանաստեղծութեան տարեկան մրցումին համար ներկայացուած քերթուածներուն մէջէն երկուքին, որոնց մէկուն հեղինակն է Պ. Ժորժ Շալանտօն և միւսը՝ Պ. Թառլ Կէյեառ։ Այս վերջինը չպիտի կրնայ սակայն վայելել իր յաջողութեան արդիւնքը, վասն զի իր քերթուածը Ակադեմիին յանձնելէն քիչ վերջը... մեռած էր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍԱՄՈԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Սամոայի վերջին դէպքերուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդուին անգլիական աղբիւրէ.

—Անգլիական Թաուրանկուա մարտանաւը երբ Արբիա ժամանեց, Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց հիւպատոսները յայտարարութիւն մը հանելով Մաթաաֆայի վերջին պայմանաժամ մը տուին անձնատուր ըլլալու համար։ Միեւնոյն ատեն ֆրանսացի միսիոնարները կը համոզէին Մաթաաֆան որ զէնքը վար դնէ, բայց չյաջողեցան։ Մաթաաֆայի կուսակիցները շարունակեցին կողոպտել օտարներու ստացուածքները, խորտակեցին կամուրջները և փակեցին փողոցները։ Մարտ 29ին Մակինիկի վրայ յարձակած էին։ Անգլիացիները և ամերիկացիները սկսան ապստամբներուն վրայ կրակ ընել խորտընկէցներով։ Նոյն պահուն օժանդակ բնիկներ ալ կը յարձակէին ապստամբներուն վրայ, որոնք նահանջեցին բազմաթիւ մեռեալներ և վիրաւորներ ունենալով։ Օժանդակ բնիկները Արբիայի մէջ պտոյտ մը կատարելէ ետքը իրենց հետ տարին ապստամբի մը գլուխը։ Անգլիական մարտանաւին հրամանատարը նեղացաւ այդ բարբարոսութեան համար, և անմիջապէս բողոքեց Մալիէթոայի, սպառնալով որ ապստամբներու գլուխը կտրողներուն վրայ կրակ պիտի ընէ որոնք որ ալ ըլլան։ Մալիէթոա անմիջապէս հրամայեց արգիլել գլխատութիւնները։ Գերման հիւպատոսը գրեց ամերիկեան ծովակալին թէ Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց նման քրիստոնեայ երկու մեծ ազգեր պիտի հաւանի՞ն՝ քրիստոնէական սկզբունքներու և գերագոյն ատեանին հակառակող բարբարոսական գործերու։ Ամերիկեան ծովակալը պատասխանեց թէ արդարեւ գլխատութիւնը բարբարոսութիւն է. բայց գերման հիւպատոսը եթէ, անցեալ յունուարին, ոյժ տուած ըլլար գերագոյն ատեանին հրամանագրին, արիւն պիտի չթափուէր։ Ծովակալը բսաւ նաեւ թէ գլխատութիւնը թէեւ հին սովորութիւն մըն է Սամոայի մէջ, սակայն տասը տարի առաջ աշխարհ իմացաւ թէ Մաթաաֆա որ հիմակ Գերմանիոյ նման քրիստոնեայ մեծ ազգի մը պաշտպանութիւնը կը վայելէ, գերմանացի քանի մը պարկեշտ զինուորներու գլուխը կտրած է։

Անգլիական երկու մարտանաւերէն սպառազինուած շոգենաւակներ կը քանդեն ծովեզերքին վրայ Մաթաաֆայի գրաւած ամուր դիրքերը։ Այդ շոգենաւակներուն կ'օգնեն բնիկ օժանդակները։ Մաթաաֆայի 46 շոգենաւերը գրաւուած և քանի մը գիւղերը այրուած են։ Շրջուն զօրախումբեր ամէն օր հսկողութիւն կը կատարեն Արբիա տանող ճամբաներուն վրայ։ Ապրիլ 1ին 214 անգլիացիներ և ամերիկացիներ և 250 օժանդակ բնիկներ Վայլէլէի կողմը թակարդի մը մէջ ինկան, որ գերման հողի վրայ լարուած էր։ Մաթաաֆայի կուսակիցները կրակ ըրին այդ խումբին վրայ ամէն կողմէ։ Բնիկ օժանդակները փախան. բայց ամերիկացիները ու անգլիացիները ամենայն քաջութեամբ դէմ դրին գերկնդխառն կռուելով։ Ինքնաշարժ թնդանօթ մը աւրուած ըլլալով, ամերիկացիները ու անգլիացիները վտանգաւոր դիրքի մը մէջ մնացին, բայց շուտով նահանջեցին։ Թաուրանկուա անգլիական մարտանաւին առաջին տեղակալը ճիշդ սիրտէն գնտակով զարնուեցաւ։ Ամերիկեան մարտանաւէն տեղակալի մը ոտքը կոտրեցաւ թնդանօթ մը լարած միջոցին։ Նոյն իրիկունը բնիկ օժանդակները բերին սպաննուած սպաներուն դիակները, գլուխնին կտրած, զորս Զատկի օրը թաղեցին։ Յետոյ գերեզմանները նորէն բանալով ամփոփեցին գլուխներն ալ զորս ֆրանսացի միսիոնարներ բերած էին։ Մաթաաֆայի մարդիկը յիսուն մեռեալ և բազմաթիւ վիրաւորներ ունեցան։ Երեք ապստամբներու դիակները գտնուեցան ամերիկացի նաւային երկու սպաներու դիակին մօտ։ Միսիոնարները ատոնցմէ երեսունըութ դիակ թաղած էին։ Այն ճամբան, ուրկէ ապստամբները իրենց մեռեալները ու վիրաւորները տարած էին, արիւնաթաթաւ էր. քօքօյի ծառերուն ետին արիւնի լիճեր կային։ Անգլօ-ամերիկեան զինուորներու գնտակները ամէնէն հաստ ծառերը անգամ կը ծակէին ու կ'անցնէին և անոնց ետին ապաստանողները կը սպաննէին։ Ապստամբներէ ոմանք քօքօյի ծառերուն վրայէն կրակ կ'ընէին։ Հետեւեալ իրիկունը ապստամբները վերսկսան կրակ ընել քաղաքին մօտ։ Մտադրութիւն կայ նորէն մարտանաւ մը ղրկել և բնիկ օժանդակներու թիւը աւելցնել. նաեւ զինուոր բերել տալ Նոր-Զէլանտայէն ու Աւստրալիայէն։ Դիտել կը տրուի թէ կարելի է 2000 բնիկ օժանդակներ ղրկել ապստամբներուն դէմ. բայց հիմակուհիմա պէտք եղածին չափ պատրաստ զէնք չի կայ. առիկէ զատ բնիկներու ամէնքն ալ քաջասիրտ մարդիկ չեն։ Սամոացիները կ'ըսեն թէ Մաթաաֆա երեք անգամ պատրաստուեր է անձնատուր ըլլալու, բայց Գերմանիոյ հիւպատոսը տարհամոզեր է զայն։ Մաթաաֆա հիմա կը յայտարարէ թէ երբեք տեղի պիտի չտայ և մինչեւ որ մեռնի պիտի կռուի։

—Գերմանական աղբիւրէ ալ հետեւեալ հեռագիրը միայն հրատարակուած է.

Ափիայէն ապրիլ 5 թուականով պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Անգլիացիները Սամոայի մէջ քանի մը գիւղ ռմբակոծեցին։ Թանուի և Մաթաաֆայի մարդիկը կը կողոպտեն օտարներու ստացուածքներ։ Անգլօ-ամերիկեան 70 նաւազ, ապրիլ 1ին, թակարդի մէջ ինկան Վայլէլէի մօտ։ Առանձինն երկու սպայ մեռան և երկու թնդանօթ ապստամբներուն ձեռքը ինկան։ Զրահաւորները վերսկսան ռմբակոծումը։»

—Սամոայի վերջին դէպքերը ճիշդ այն տեղը պատահած են, ուր 1888ին գերմանական Օլկա, Էպեր ու Ատլէր մարտանաւերու նաւազները ընդհարում մը ունեցած էին բնիկներուն հետ։

—Լոնտոնի մէջ չորեքշաբթի օրը անգլիական կառավարութիւնը հետեւեալ ցեկոյցը հրատարակել տուաւ.

«Սամոայի դէպքերը մեծ յուսախաբութիւն կը պատճառեն անգլիական իշխանութեանց, վասն զի ճիշդ այն վայրկեանին կը պատահին երբ երեք կառավարութիւնները համաձայնած են յանձնաժողով մը ընտրելու։ Այնպէս կը նկատեն թէ այդ դէպքերը աւելի եւս պիտի ծանրացնեն արդէն ծանր հանգամանք ունեցող շփոթութիւնները որոնք այնչափ հոգ պատճառեցին։ Անգլիոյ մէջ կարելի չէ ճիշդ կարծիք մը կազմել այդ դէպքերուն հետեւանքին վրայ, բայց, յայտնի կ'երեւայ թէ, ընդունելով հանդերձ որ գերմանական հիւպատոսը մասնագիտական լաւագոյն պատճառներ ունենայ ի նպաստ այն դերին զոր խաղացած է գերման քաղաքականութեան շահուն օգտին համար, իր հաւնեալ և գրգռիչ ընթացքը պատճառ եղած է նոր խառնաշփոթութիւններու որոնք ծանրապէս կը շուարեցնեն երեք տէրութիւնները՝ Սամոայի մէջ համաձայնութիւնը և բրաց գոհացուցիչ կացութիւն մը վերահաստատելու նպատակաւ ըրած ջանքերնուն մէջ։ Բնականաբար երեք հիւպատոսներուն պարտքն է ոյժ տալ գերագոյն ատեանին որոշման որ վճռած է Մաթաաֆայի առժամեայ կառավարութիւնը փոխել և Մալիէթոան վերահաստատել. Գերմանական հիւպատոսին այն ընթացքը որով հակառակ յայտարարութիւն մը հանելով ոյժ տուած է մաս մը ապստամբներու, աղիտաբեր արդիւնք մը միայն կրնայ ունենալ, այսօրուան հեռագիրներուն մէջ հրատարակուած լուրերուն նըման։ Վստահ կերպով կարելի չէ ըսել թէ ինչ պիտի պատահի. բայց այնպէս կը նկատուի թէ յարմար ժամանակ է որ յանձնաժողովը սկսի իր աշխատութիւններուն, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ վերջ տրուի Սամոայի ցաւալի կացութեան։»

—Լոնտոնի բոլոր լրագիրները կ'ըսեն թէ պէտք է չվրդովիլ Սամոայի դէպքերէն, որոնք որչափ ալ ծանր ըլլան, դիւանագիտական խնդրէ մը տարբեր բան մը չեն։ Մոռնինկ Բոսթ կ'ըսէ թէ Գերմանիա պէտք է բացորոշ և կատարեալ բացատրութիւններ տայ իր ներկայացուցիչներուն խաղացած դերին նկատմամբ։ Տէյլի Նիւզ կը պահանջէ անմիջական կերպով միջազգային յանձնաժողով մը կազմել, որ Սամոայի խնդիրը կարգադրէ եւ այդ տեսակ դէպքերու կրկնութիւնը արգիլէ։ Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ ամէն բանէ առաջ պէտք է գիտնալ որ գերման կառավարութիւնը համակարծի՞ք է իր ներկայացուցիչներուն ընթացքին։

—Ուաշինկթընէն չորեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ ծովային նախարար Պ. Լոնկ Սամոայի հեռագիրը ներկայացնելով Պ. Մաք Քինլիի, կէս ժամու չափ տեսակցեր է անոր հետ։ Նախարարը չէ վրդոված այդ խնդրէն։

—Մ. Նահանգաց Երեսփ. Ժողովին զինուորական յանձնաժողովին նախագահը յայտարարեր է.—«Գերմանիա եթէ յամառի իր ընթացքին մէջ, կրնայ ըլլալ որ պատերազմ ծագի. հանրային կարծիքը շատ լեցուած է, Անգլիա և Ամերիկա լաւագոյն պայմաններու մէջ կը գտնուին. Արդէն եւրոպական ազգերէն մէկը գիտցաւ թէ մեր նաւատորմը ինչպէս կը գործէ։»

—Ուաշինկթընի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ Սամոայէն առնուած լուրերը թէեւ շատ ծանր կը նկատուին, բայց չի կարծուիր որ համաձայնութիւն մը գոյացնելու նպատակաւ եղած կարգադրութիւնները խանգարելու բնութիւնը ունենան։ Բարձրաստիճան պաշտօնատարները չեն ուզեր կարծիք յայտնել Սամոայի դէպքերուն վրայ։

—Գերմանիոյ իրացեկ շրջանակներուն մէջ կը հերքեն այն լուրը թէ Սամոայի ջուրերուն մէջ ամերիկեան նաւատորմին հրամանատարը այնպիսի պահանջում մը ըրած ըլլայ գերման յածանաւակին հրամանատարէն, որ Գերմանիոյ դրօշին պատուոյն դպչի։ Նոյն շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի որ եթէ ամերիկեան ծովակալին և գերման հրամանատարին միջեւ վէճ մը տեղի ունեցած ըլլար, այս վերջինը անպատճառ պիտի հեռագրէր։

—Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Սամոայի խնդրին մէջ Անգլիոյ ընթացքը բուռն դժգոհութիւն պատճառեր է Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Լոնտոնի գերման դեսպան Հացֆէլտ կոմսը հրահանգ ստացեր է դիմում ընել բրիտանական կառավարութեան մօտ։ Կ'ըսուի թէ գերման կառավարութիւնը ազդու ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Լոնտոնի դահլիճին։

—Սիտնէյէն (Աւստրալիա) կը հեռագրեն թէ անգլիական երկու մարտանաւ հրահանգ ստացեր են Սամոա երթալու։

—Պէրլինէն առնուած վերջին հեռագիր մը նշելով անգլիական կառավարութիւնը պաշտօնապէս ճանչցեր է թէ Սամոայի մէջ Գերմանները պատժական գործերու մասին գերման դատաւորներու կողմէ միայն կրնան դատուիլ։ Հետեւաբար Սամոայի անգլիական իշխանութիւնները հրաման ստացեր են Ֆալքի գերման յածանաւակին հրամանատարին յանձնել Պ. Հուֆնակլ գերմանացին որուն հողին վրայ լարած էին բնիկները վերեւ յիշուած թակարդը։

— Բրիտանական կառավարութիւնը հրաման ղրկեց Արփաոնէ կռիւէ զգուշանալ։ Անգլիական կառավարութիւնը հասկցուցեր է նաեւ Ուաշինկթընի թէ Քօբաուց ծովակալը եթէ ետ կանչուի, Գերմանիոյ գոհացում պիտի պատճառէ.

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ հրաժարականին պատճառները սապէս կը բացատրեն եւրոպական լրագիրները.

Բէշթայի մէջ վերջերս մաճառերէն տետրակ մը հրատարակուեցաւ, որ կը պարունակէր Ռումանիոյ նախարարապետ Պ. Սթուրցայի և Հունգարիոյ նախորդ նախարարապետ Պ. Պանֆիի միջեւ կնքուած համաձայնութեան գիր մը՝ Թրանսիլվանիոյ Ռումէններուն նկատմամբ։ Պ. Սթուրցա այդ գրով կ'ընդունէր թէ Հունգարացիներուն իրաւունքն է մաճառացնել Թրանսիլվանիոյ Ռումէնները։ Ռումանիոյ նախարարապետը խստիւ կը պախարակէր՝ Պուքրէշի մէջ առաջ եկած կարծիքի բուռն յեղաշրջումը։ Այդ տետրակին հրատարակութիւնը մեծ տպաւորութիւն գործեց ամբողջ Ռումանիոյ մէջ։ Արդէն գիտէին թէ Պ. Սթուրցա, որ երբեմն խիստ քննադատող մըն էր Հունգարիոյ կառավարութեան, նախարարութեան կոչուելէն առաջ պաշտօն հաստուցում ըրած է Հունգարիոյ կառավարութեան, բայց չէին գիտեր թէ հաստուցումը այդ եղանակով ըրած ըլլայ։ Ընդդիմադիրները անմիջապէս պատեհ առիթ համարեցին յարձակելու նախարարութեան վրայ։ Պուքրէշի փողոցներուն մէջ շփոթութիւններ ծագեցան և մեռնողներ ալ եղան։ Ընդդիմադիրներու ակումբը սեւ շղարշով պատեց իր դրօշը։ Պաշտօնակալներու պետերն իսկ ազատականներուն հետ ազդու կերպով բողոքեցին։ Պ. Սթուրցա հասկցաւ թէ կարելի չէ միայն իշխանութեան վրայ. անմիջապէս իր պաշտօնակիցներուն հետ հրաժարական մատոյց Թագաւորին որ յանձնարարեց անոր առժամապէս վարել գործերը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Օթիս զօրավարը հեռագրեր է թէ Սանթա-Քրուզէն դարձող ամերիկեան զինուորները հալածելով ապստամբները լիճին կողմերը քշեր են զանոնք ցիրուցան վիճակի մէջ։ Ամերիկացիները գրաւեր են լիճին վրայ երթեւեկող առեւտրական շոգենաւերը ինչպէս նաեւ սպանիական թնդանօթակիրներ։ Այդ միջոցին ամերիկեան ուրիշ զինուորներ բնիկները հալածեր են, Մալոլոսի երկաթուղիին գիծէն տասը մղոն դէպի արեւելք։ Բնիկները դիմադրած չըլլալով, ամերիկացիներուն կորուստը աննշան է։ Սպանիա ծանուցեր է թէ մօտերս պիտի թողու Մինտորան և Բոլոն։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Սինկափուրէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ տեղւոյն գերման մէկ վաճառատունը անգլիական տասնըմէկ շոգենաւեր գներ է որոնք Սինկափուրի, Պանքոքի և Պոռնէօյի միջեւ պիտի երթեւեկեն։

ՍՈՒՏԱՆ.— Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ հեռագրական թելը կը բանի մինչեւ Սէննար՝ Կապոյտ Նեղոսի վրայ։

—Լորտ Քիչներ որ հիմա Սուաքին կը գտնուի, Պէրպէրի ճամբով Գահիրէ պիտի դառնայ։ Խալիֆայի էմիրին դէմ արշաւախումբ չէ ղրկուած։ Ու Ա է սպայ չէ գացած Ուկանտայի մէջ դիմաւորելու անգլիացի Մարթիր հազարապետը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Մ. Նահանգաց Նախագահ Պ. Մաք Քինլի հետեւեալ նամակը ղրկեր է Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին.

«Սպանեւ-ամերիկեան հաշտութեան վերջնական դաշնագրին կնքման բարեբաստիկ առիթով, պատիւ ունիմ ամերիկեան կառավարութեան ու ժողովուրդին և իմ անունովս, յայտնել բարձր գնահատման զգացումներս այն մասնակցութեան համար զոր Ֆրանսայի ներկայացուցիչը ունեցաւ այդ բարեբաղդ արդիւնքը ձեռք բերելու նպատակով։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչին այդ բարեկամութեան մէջ իմ հայրենակիցներս կը տեսնեն բարեկամական նոր կապ մը որ կ'աւելնայ երկու ազգերը միացնող կապերուն վրայ։»

Ուաշինկթընի ֆրանսական դեսպանատան Ա. քարտուղար Պ. Թիէպօ Ֆրանսա ուղեւորած է հաշտութեան դաշնագիրը յանձնելու Բարիզի սպանիական դեսպան Պ. Լէոն ի Քասթիլյոյի։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Երէկ ծանուցինք թէ ապստամբները յաղթած ըլլալով, նախագահ Պ. Ալոնզօ հեռացեր է։ Վերջին լուր մը նշելով նախագահը, որուն հետեւեր են կառավարական պաշտօնեաները, Շիլի ապաստաներ է։ Օրոբոյի հեռագրատունն ալ ապստամբներուն ձեռքը անցեր է։ Ճակատամարտին մէջ երկու հարիւր հոգի սպաննուեր են։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ծանուցուեցաւ թէ չինական կառավարութիւնը անգլիայէն վեց ամիս պայմանաժամ ուզած էր հեռացնելու մաքսային պաշտօնեաները Քօու-Լունկի որ անգլիացիներուն տրուած է՝ Հոնկ-Քոնկի բրիտանական ստացուածքները ընդարձակելու առթիւ։ Անգլիա մերժած ըլլալով այդ պայմանաժամը, չինական մաքսատուները երէկ գոցուած պիտի ըլլային։ Չինական մաքսատուները 1898ին 141,000 անգլիական ոսկիի հասոյթ մը ունեցած են։

—Թայմզ, յօդուած մը հրատարակելով Բէքինէն Հանքօու շինուելիք երկաթուղիին փոխառութեան համար, կ'ըսէ, ցնէ լէ անոր փոխարէն ձեռք անցուած արտօնութիւնը բաւակա՞ն է։ Թայմզ կ'ուզէ գիտնալ թէ ինչ է իրական արժէքը Չինացիներու խոստումներուն, որոնք չեն արգիլած ֆրանքօ-պելճիքական ծրագիրը Հանկ-Չէի հովտին մէջ երկաթուղի մը շինելու համար, ինչ որ քաղաքական մեծ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կը հեռագրեն թէ ծովային նախարարութիւնը ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ Խորհրդարանին՝ տասը զրահաւորներ շինելու համար։ Նախարարները կը խորհրդակցին ծրագրի մը վրայ՝ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան խնդրին համար։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Երեսփոխան Պ. Պարթու, որ Տրէյֆիւսի դատին ատեն նախարար էր Տիւփիւի դահլիճին մէջ, իր ընտրողներուն ճառ մը խօսելով յայտարարեր է թէ Տրէյֆիւսի գործին վերադատումը անհրաժեշտ է և բաւականէն աւելի արդարացած՝ հարցաքննութեան անկանոնութեամբ, դատավարութեան ապօրինաւորութեամբ և Հանրիի ու տիւ Բաթի տը Քլամի վերագրուած ոճիրներով։

—Ֆիկառօ կը հրատարակէ ոստիկան Պ. Կէնէի վկայութիւնը որ Տրէյֆիւսի անբարոյականութիւնը կը հաստատէ։ Բիքառ գնդապետը կ'ըսէ թէ գաղտնի պարունակ զինուորական ատեանին հաղորդուած է։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Սպանիոյ նախարարաց Խորհուրդը որոշեց Ուաշինկթընի սպանիական դեսպան կարգել Արքոսի դուքսը։

ԻՏԱԼԻՈՅ գանձին հասոյթը, ներկայ տարեշրջանի երեք ամիսներուն, 4,830,000 ֆր. աւելի եղած է, բաղդատմամբ նախորդ տարուան նոյն ամիսներուն։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Պիրժեվիա Վիէտոմոսթի լրագիրը երկու ամսուան դադարման դատապարտուեր է։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Եորկիոս Թագաւորը Ս. Փրկչի պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի։

—Նոր նախարարութիւնը, խորհրդարանական արձակուրդի օրերուն մէջ, իր օրինագիծերը կը պատրաստէ։

—Երեսփոխանական Ժողովին մէջ նախարարապետ Պ. Թէոթոքիսի կուսակցութիւնը միւս բոլոր կուսակցութեանց միութենէն 32 ձայն աւելի ունի։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան առաջին Թարգմանիչի օգնական Իպրէթ պէյի, Բ. կարգի Օսմանիէ՝ Թարգմանութեանց սենեակին դիւանապետ Րէֆիգ պէյի, Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Ետնեայի Թաղապետութեան նախագահ Սապրը փաշայի։

—Արուեստից չքադրամ՝ Էյրիպոզլի օսմ. հիւպատոսարանին պատուակալ քարտուղար Արդումեան էֆ.ի։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կայս. Իրատէ մը համաձայն, ծանոյց բոլոր իսլամ վարժարանց տեսուչներուն, որ ուսանողները ամէն օրուան աղօթքները կանոնաւոր կերպով կատարեն և կրօնական ու բարոյականի դասերու մեծ ուշադրութիւն ըլլայ։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ գաւառական թերթը կ'ըսէ թէ ինչպէս նահանգին ամէն կողմերը, Սգվէի մէջ ալ գործադրուած է զէնք կրելու արգելքը։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանին և Քալիչէ Պառոնուհիին կողմէ շաբաթ իրիկուն տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Հոլանտայի և Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանները և դեսպանական մարմինէն ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԽՏԻՎԻՆ ՄԱՅՐԸ Գուրպան Պայրամի չորրորդ օրը, այսինքն յառաջիկայ երկուշաբթի, Էլ Մահրուսա զբօսանաւով Աղեքսանդրիայէն ճամբայ պիտի ելլէ Կ. Պոլիս գալու և ամառուան եղանակը անցընելու համար։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Ջիտտէի մէջ շաբաթ օրը ժանտախտէ հինգ հոգի մեռեր են. կիրակի օրը դէպք չէ պատահեր։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութեան առաջարկութիւնը՝ Այտընի երկաթուղիին գիծը գնելու համար, մեծ յուզում պատճառած է Իզմիրի առեւտրական դասուն և բոլոր ժողովուրդին մէջ։ Հանրագրութիւններ կը պատրաստուին խնդրելու համար որ այդ վաճառումը տեղի չունենայ։ Անգլիացի վաճառականները հաւաքական նամակ մը ղրկելով Այտընի երկաթուղիին վարչական Խորհուրդին նախագահ լորտ Բաթմըրի, դէմ խօսած են այդ վաճառման, զանազան պատճառներ մէջ բերելով։ Այս խնդիրը Իզմիրի մէջ մեծ կարեւորութիւն կը ստանայ և բոլոր ժողովուրդը կը շահագրգռէ։ Յուզումը շատ մեծ է և զանազան տեսակ միջոցներ կ'առաջարկուին, որպէս զի այդ վաճառումը տեղի չունենայ։ Ընդհանուր կարծիքը սա է թէ այդ ծրագիրը եթէ գործադրուի, մեծ վնաս պիտի պատճառէ Իզմիրի վաճառականութեան, վասն զի Այտընի նահանգին ներքին մասերուն ապրանքները Տէրինճէ կամ Հայտար Փաշա պիտի փոխադրուին։ Մոնիթէօռ կ'ըսէ թէ Իզմիրցիներուն այս իրարանցումը կանխահաս է, որովհետեւ Լորտ Բաթմըր պարզ առաջարկութեան մը վրայ միայն խօսած է, որ իրեն եղած է և որուն համար լուրջ քննութիւն մը արժան դատած է։ Այտընի երկաթուղիներուն տնօրէն Պ. Բիւրզէլի, որ ամէնէն մեծ բաժինը ունի, Լոնտոն մեկնելէն կ'ենթադրուի թէ վարչական Խորհուրդը կ'ուզէ խնդիրը մանրագննին կերպով ուսումնասիրել, իր բաժնետէրերուն առաջարկութիւն մը ներկայացնելէ առաջ։ Անգլիոյ լրագիրները կը քննադատեն Այտընի երկաթուղիին Ընկերութիւնը, ըսելով որ այդ առաջարկութիւնը ստացած են այնպիսի ատեն մը երբ հասոյթներու նուազումը ընդհանուր վրդովում առաջ բերած է, թէեւ հասոյթի պակասը 40,000 ոսկիի աննշան գումար մը եղած ըլլայ վերջին հաշուեկշռին մէջ։ Մոնիթէօռ դիտել կուտայ թէ անգլիական լրագիրներուն այդ ամբաստանութիւնը քիչ մը անտեղի է, վասն զի հասոյթին անկման պատճառը հունձքերու նուազութիւնն է։

—Լոնտոնէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Այտընի երկաթուղիներու վարչական Խորհուրդը նկատողութեան առնելով Անատոլուի երկաթուղիներու ընկերութեան առաջարկութիւնը, բաժնետէրներու ներկայացուցեր է խնդիրը, որոնք աննպաստ կարծիք յայտներ են, և հետեւաբար որոշուած է նկատողութեան չառնել այդ առաջարկութիւնը։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ Լարիսայի մօտ աւազակները լեռը տարեր են Սիւլէյման անուն հարուստ վաճառական մը և 3100 ոսկի փրկանք կը պահանջեն։ Զինուորներ ղրկուեր են այդ չարագործները ձերբակալելու համար։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը տակաւին կը բանակցի Տայրայի հողերուն վաճառման համար։ Ֆրանսայի կառավարութիւնը չընդուներ ծրագրին զանազան տրամադրութիւնները և իր կողմէ ուրիշներ կ'առաջարկէ, որոնց մեծ մասին համար կ'ըսուի թէ ընդունուած են. կը յուսացուի որ այդ խնդիրը մօտերս կարգադրուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան երէկ ընդունեց նախարարներու և բարձրաստիճան պաշտօնատարներու շնորհաւորական այցելութիւնները, որոնք յետաձգուած էին Պ. Ֆէլիքս Ֆօռի մահուան պատճառաւ։ Դեսպանը շրջապատուած էր խորհրդականէն, Ա. Թարգմանէն, զինուորական կցորդէն և ուրիշ պաշտօնեաներէ։ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ դեսպանին քովը կենալով նախարարները ու բարձրաստիճան պաշտօնատարները ներկայացուց անոր։ Դեսպանատան մէջ չքասեղան մը պատրաստուած էր։ Այցելուներն էին Մեծ-Եպարքոսին կողմէ Թարգման Խայրէտտին պէյ, արտաքին գործոց Նախարարին կողմէ Թարգման Սաատէտտին պէյ։ Սպարապետը, ներքին գործոց Նախարարը, Թնդանօթարանի վերատեսուչը, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց Նախարարը, կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա, Հաշուակալութեանց ատեանին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշա, արտաքին գործոց խորհրդական Յարութիւն փաշա Տատեան, կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Սագըզ Յովհաննէս էֆ., Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ., ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյ, Բերայի կառավարիչ Էնվէր պէյ և ուրիշ պաշտօնատարներ։ Ընդունելութիւնը իրիկուան ժամ 9 ու կէսին սկսաւ և մէկ ժամ տեւեց։

ԹՈՒՍԹԷՆ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը Ֆերիգութեան աստիճան շնորհեց Թուսթէն փաշայի։

ԿՐԵՏԷԻ իսլամ կարօտեալներուն համար նպաստամատոյց յանձնաժողովը շաբաթ օրը 1500 պարկ ալիւր ղրկեց, որոնց 725ը՝ Գանտիա, 425ը՝ Հանիա և 350ն ալ Րէթիմօ։

ՄԱՔՍԱՏԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ.— Աւստրիոյ դեսպանը շաբաթ օրը ձեռնհաս իշխանութեան ինչ ինչ գեկոյցներ ըրեր է՝ մաքսատանց մէջ եւրոպական ապրանքներու նկատմամբ կատարուած գործողութիւններուն և քիմիական նիւթերու տարրալուծման գործին համար։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանատան մէջ երէկ իրիկուն Միրզա Մահմուտ խան հացկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան Գերմանիոյ, Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ դեսպանները, Խարիճիէի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ և դեսպանական մարմինէն ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԻԶՄԻՏԻ Գարասու գիւղաքաղաքը Աթարազարի գաւառակին իրաւասութեանը ենթարկուեցաւ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ.—Հնդկաստանի իսլամական լրագիրներէն մէկը Թուրքիոյ և Անգլիոյ քաղաքական յարաբերութեանց վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ աշխարհի բոլոր իսլամները կրօնական ամուր կապով մը կապուած են Խալիֆայութեան կեդրոնին. հետեւաբար երբ առիթը ներկայանայ, իրեն բարոյական կապակցութիւնը կ'ապացուցանեն։ Հնդկաստանի իսլամները ամենայն հպատակութեամբ կը սիրեն Վեհ. Սուլթանը։ Անգլիական կառավարութեան, որուն վարչութեան տակ կ'ապրին, և օսմ. կառավարութեան բարեկամական յարաբերութեանց աւելնալը և ամրապնդուիլը բնականաբար գոհունակութիւն կը պատճառէ Հնդիկներուն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Որոշուած էր որ Թուրքեւհելլէն վերջին պատերազմէն ետքը, հելլէն հպատակներուն օսմ. դատարանաց մէջ ունեցած դատերու միջոցին Թարգման պիտի չգտնուի, ինչպէս կ'ըլլայ Սերպերուն համար. նաեւ մինչեւ Թուրքեւհէլլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան կնքումը, Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջեւ կնքուած հիւպատոսական պայմանագրութեան տրամադրութիւնները պիտի գործադրուին։ Երկու կողմի պատուիրակները ընդունած և ստորագրած են այդ կարգադրութիւնը։ Այս անգամ, կ'ըսէ Իգտամ, հելլէնական հպատակներու դատերուն համար կ'ուզուի որ Թարգմանը ներկայ գտնուի։ Հելլէնական դեսպանատունն ալ այդ նպատակով դիմում ըրած է։ Դատական նախարարութիւնը այս դիմումները անընդունելի դատելով, խնդրին բոլոր թուղթերը յանձնած է Բ. Դրան մէջ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովին։

—Աթէնքի լրագիրները, կը յարէ Իգտամ, թշնամական հրատարակութիւններ ըրած են թէ հիւպատոսական պայմանագրութեան կնքումը յետաձգուելուն համար հելլէն հպատակներու իրաւունքները կը վնասուին և թէ դեսպանատան կողմէ ներկայացուցիչ մը չի գտնուիր օսմ. դատարանաց մէջ տեսնուած հելլէն հպատակներու դատերուն ատեն։ Իգտամ ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ օսմ. կառավարութիւնը Թուրքեւհէլլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին իր պատուիրակներուն միջոցաւ միշտ դիւրութիւններ կ'ընծայէ հելլէն պատուիրակներուն. բանակցութեանց մէջ մարդասիրութեամբ կը վարուի և դժուարութիւն ու անհամաձայնութիւն ծագելու բնաւ պատճառ չի տար։ Հետեւաբար Թուրք թերթը կը հերքէ Աթէնքի լրագիրներուն այդ հրատարակութիւնները։

ՆՈՐ ՏՐԱԳԻՐ.—Մէհմէտ Էմին էֆ. մենաշնորհ խնդրած էր Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ շոգեշարժ լուացարաններ հաստատելու համար։ Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղը, որուն յանձնուած էր աղերսագիրը, որոշեց մերժողական պատասխան տալ, նկատելով որ լուացարարութիւնը ապրուստի միջոց մըն է կարգ մը աղքատ կիներու։ Որոշեց նաեւ ծանուցանել քաղաքապետութեան թէ այդ կարգի մենաշնորհներու համար երբ դիմում ըլլայ, մերժողական պատասխան տրուի։

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԸ.—Կայս. դիտարանին մէջ ձեռնհաս անձերէ յանձնաժողով մը կազմուած է միօրինակ ժամ գործածելու համար, վասն զի Կ. Պոլսոյ զանազան մասերուն մէջ՝ եւրոպական, և ուրիշ տեղեր ալ թրքական ժամ կը գործածուի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ղրկուելիք օսմ. սպաները երէկ իրիկուն Պէրլին ուղեւորեցան եւրոպական կառախումբով։

Պ. ՄԱՐՔՈՎ.— Սոֆիայի Միր լրագիրը կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ պուլկարական նախորդ գործակատար Պ. Մարքով ոչ թէ հրաժարած, այլ պաշտօնանկ եղած է, վասն զի չէ ուզած Ֆէրտինանտ իշխանին քարտուղար Պ. Տոպրովիչի յանձնել պահանջուած թուղթերը։

ԻԶՄԻՐԻ մաքսատան մէջ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Մայրաքաղաքիս վաճառականներէն ոմանք, կ'ըսէ Իգտամ, մանաւանդ ոսկերիչները, եւրոպայէն բերուած ապրանքներու մէջ գոհարեղէններ պահելով մաքսէն կը փախցնեն։ Մեծ Շուկային մէջ վաճառական Գրիգորեան էֆ.ի բերել տուած քանի մը սընտուկները մաքսատան մէջ քննուած միջոցին, երկուքուկէս օխանոց բաքէթ մը գտնուեր և բացուելով տեսնուեր է թէ մեծարժէք նիւթեր կը պարունակէ. ուստի քանի մը պատիկ մաքսատուրք առնուեր է,

ԷՏԻՐՆԷԻ Գաղանճըլար թաղին մէջ կիրակի օրը հրդեհ ծագելով երեսուն խանութ այրեր են։ Քանի չափ խանութ ալ փլցուցեր են հրդեհին ընթացքը կասեցնելու համար։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը երկու օրէ ի վեր կը զբաղի Երկէրիի օրթոտոքսներու բողոքագրովը՝ տեղւոյն մետրոպոլիտ Տ. Գրիգորիոսի դէմ։

ՁՄԵՌԸ.—Այտընէն կը գրեն թէ վերջերս նահանգին արեւելեան և հիւսիսային արեւելեան կողմերը շատ ձիւն տեղացեր է։ Աֆիոն Գարահիսարի երկաթուղիի կառախումբը անցեալները քանի մը ժամ ուշացեր է, ճամբաները գոցուած ըլլալուն համար։ Այտընի երկաթուղիին կառախումբն ալ յապաղեր է, բայց մարտ 27ին փչող հարաւային հով մը և տեղացած անձրեւները հալեցուցեր են դիզուած ձիւները։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Պէյրութի, Աքիայի և Լաթաքիայի մէջ իսլամ աղջկանց բարձրագոյն նախակրթարաններ պիտի հաստատուին։ Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ նախնական երկու վարժարաններ պիտի բացուին։ Պէյրութի աղջկանց բարձրագոյն նախակրթարանին համար դաշնակի ուսուցչուհի մը պիտի սահմանուի։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ.— Սապահ կը պատմէ թէ Կ. Պոլսոյ թրամուէյներու Ընկերութիւնը ՚սթրիքնինով մեռցուցեր է տասնի չափ ձիեր որոնք անկարող էին աշխատելու։ Դիակները թաղել տուեր է Քեաղըտխանէի մօտերը, բայց փոսերը խորունկ փորուած չըլլալով՝ շուները կըբեր են այդ դիակները։ Շուներն ալ թոյնին ազդեցութենէն սատկեր են։ Սապահ կը յարէ նաեւ թէ դիակներու թաղուած տեղէն ջուրի ճամբայ մը կ'անցնի եղեր։

ՕՏԵՍԱՅԷՆ երէկ 68 ձի Կ. Պոլիս բերուելով յանձնուեցան Սպարապետի Դրան։

ԹԷՑ.— Երկրագործութեան նախաբարութիւնը Եւրոպայէն Թէյի տունկեր բերել պիտի տայ Թուրքիոյ զանազան մասերուն մէջ մշակուելու համար։

ՄԵՐՍԻՆ-ԱՏԱՆԱՅԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը դիմում ըրած է կայս. կառավարութեան, այդ գիծը ընդարձակելու համար, սակայն դիմումը ընդունելի չէ դատուեր։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ քարափին խնդրին համար՝ ձեռնհաս իշխանութեան և քարափներու Ընկերութեան միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը կարգադրուելու վրայ է։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Հելլենական Սամոս շոգենաւը երէկ առտու Պոլսոյ Նաւահանգիստը մտած միջոցին Մախսուսէի Մուստաճիա շոգենաւին զարնուեր և այս վերջնոյն ետեւի կողմը վնասուեր է։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Յառաջիկայ ուրբաթ գիշեր, 9/21 ապրիլ, Բերա Բալէսի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ Տիկին Մարինիչի և Բանձիրիպէյի նախագահութեամբ կազմակերպուած երաժշտասէրներու խումբին Դ. և վերջին նուագահանդէսը, առաջնորդութեամբ Պ. Վիթթորիօ Ռատէլլայի։ Նուագախումբը կը բաղկանայ 45 հոգիէ։ Կարգադիր Մասնախումբը՝ երաժշտասէրներու փափագին գոհացում տալու համար՝ որոշած է այս նուագահանդէսին յատուկ մուտքի տոմսեր տրամադրել, որոնք կը վաճառուին Բօմէնտինկէրի վաճառատունը և Բերա Բալէսի կիչէն, կէս օսմ. ոսկիի։ Յոյժ գեղեցիկ յայտագիր մը պատրաստուած է եղանակին երաժշտական այս վերջին երեկոյթին համար, երգով ու նուագածութեամբ խառն։ Տիկին Մարինիչ պիտի երգէ Սէն-Սանի Սամսոն է Տալիլան՝ նուագախումբին ընկերակցութեամբ։ Նուագահանդէսը պիտի սկսի գիշերուան ժամ 9 1/2 ին (ր. ե.)։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ ամբողջ օրը իր բնակարանը անցուց և զբաղեցաւ վարչական ու գրական աշխատութիւններով։ Ն. Սրբազնութիւնը վաղը քարոզ պիտի խօսի Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին և հինգշաբթի օրն ալ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին։

—Իզմիրէն կը գրեն մեզ թէ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան անցեալ կիրակի այցելութեան գացեր է կուսակալ Բարձր. Քեամիլ փաշայի։ Առաջնորդարանը ամէն օր լեցուն է հայ և օտարազգի այցելուներով որոնք յաջորդաբար շնորհաւորութեան կու գան։ Համակրութիւնը ու մեծարանքը ընդհանուր է Առաջնորդ Սրբազանին շուրջը, և հաճութեամբ կը տեղեկանանք նաեւ թէ քանի մը ծանօթ ազգայիններ որոնք Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանին նախորդ պաշտօնավարութեան օրով հակառակ կուսակցութիւն մը կը կազմէին, այսօր մոռցած են հին խնդիրները ու վէճերը, և հաշտարար ոգիով մը ներկայանալով Ն. Սրբազնութեան՝ աջը համբուրեր ու սիրալիր տեսակցութիւններ ունեցեր են։

—Դժբախտաբար սխալ է այն լուրը թէ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս երէկ մեկնած ըլլայ մայրաքաղաքէս դէպ ի Տրապիզոն, անկէ իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։ Վանայ առաջն. տեղապահը ոչ միայն մեկնած չէ, այլ և դեռ քանի մը շաբաթ մեկնելու միտք ալ չունի. և մինչդեռ քանի մը շաբաթ առաջ միամիտ՝ բայց անկեղծ փափագ մը կը յայտնէինք թէ Ն. Գերապատուութիւնը փութացնէ իր մեկնումը, Զատկին Վան գտնուելու համար, կ'իմանանք թէ սուրբ տօները... Պոյաճըգիւղի եկեղեցին պիտի անցընէ, որուն համար տեղէն շարժելու պէտք չունի։ Երէկ, այդ գիւղի Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն մէկը Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով՝ արտօնութիւն խնդրեց որ Ներսէս եպիսկոպոս Զատկի տօներուն Պոյաճըգիւղի եկեղեցին արարողութեանց նախագահէ։ Ս. Պատրիարք Հայրը պատասխանեց թէ ինքը կրնայ վարդապետ մը ղրկել յիշեալ եկեղեցին և թէ Ասլանեան եպիսկոպոսէն սպասուած միակ բանը՝ ժամ առաջ ճամբայ ելլելն է։

—Այս տարի Իզմիրեանց Կտակի Յանձնաժողովին ներկայացուած երկասիրութեանց մէջ կը յիշուին՝ մեր աշխատակից Յարութիւն էֆ. Մրմրեանի պատրաստած Տէրոյենցի կենսագրութիւնը, որուն նախաբանը հրատարակուեցաւ վերջերս Մասիս հանդէսին մէջ. նոյնպէս մեր աշխատակից Սիմոն Բանասէրի մէկ աշխատասիրութիւնը՝ հայ քաղաքակրթութեան զարգացման վրայ, դարուս սկիզբէն մինչեւ 1875։ Ասոնցմէ զատ, ներկայացուած են նաեւ Մակար եպիսկոպոս Բարխուդարեանցի Արցախի վրայ հրատարակած երկհատոր ուսումնասիրութիւնը և ռուսահայ գրագէտ Պ. Վանցեանի լեզուաբանական մէկ գրուածքը։

—Կը լսենք թէ մօտերս Թիֆլիզի մէջ պիտի տպագրուի կրօնական կարեւոր ձեռագիր մը՝ Գիրք Թղթոց՝ որ կը պարունակէ Քաղկեդոնի Ժողովէն ետքը մեր եկեղեցական հայրերուն ու Հայրապետներուն գրաւորապէս յայտնած կարծիքները ի մասին մեր Ս. Հարց դաւանութեան։ Այս ձեռագիրը, որ ընդօրինակուած է Թովմա անուն քահանայի մը կողմէ Ժթ. դարուն մէջ, ի յայտ կը բերէ կարգ մը նոր վաւերագիրներ՝ վերոյիշեալ խնդրի մասին։

—Զատկի տօներուն մերձաւորութեան առթիւ՝ չենք կարծեր որ հարկ ըլլայ բարեսէր ազգայիններու յիշեցնել այն գեղեցիկ սովորութիւնը որով մէկ մէջիտ կամ աւելի նուէր մը ընելով Ազգ. Հիւանդանոցին, Զատկական այցելութիւններէ ազատ կը մնան շատեր։ Տարիներէ ի վեր մեր բարքերուն մէջ մտած ու համակրանքով ընդունուած սովորութիւն մըն է այս, որ առանց դիմումի ու հրաւէրի, ինքնաբերաբար կը գործադրուի ամէն Ծննդեան ու Զատկի, այդ տօնական օրերուն մէջ նպաստ մը հասցնելու համար Հիւանդանոցին։ Կը յուսանք ուրեմն քիչ օրէն ստանալ Հոգաբարձութեան կողմէ ղրկուած առաջին ցանկ մը «փոխան այցելութեան» տրուած նուէրներու, որոնք հետզհետէ շարունակուին մինչեւ Աւագ Շաբաթ օր և կարեւոր գումար մը գոյացնեն՝ Զատկի զուարթ տօնին առթիւ մխիթարելու համար Ազգին Տան մէջ պատսպարուած դժբաղդները։ Աւելորդ է յիշեցնել թէ նպաստները պիտի ղրկուին ուղղակի Հիւանդանոցին գրասենեակը ուրկէ ազգ. թերթերուն կը հաղորդուին նուիրատուներուն անունները։

—Ազգ. Պատրիարքարանէն հրահանգ տրուեցաւ Կեսարիոյ, Ռոտոսթոյի, Պրուսայի և Պիլէճիկի առաջնորդներուն որպէս զի իրենց պատրաստութիւնները տեսնեն՝ Զատկէն անմիջապէս ետքը էջմիածին ուղեւորելու համար ուր եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն պիտի ստանան։

—Փոթուշանի ազգայինները հանրագրութեամբ մը խնդրած են Պատրիարքարանէ որ Տ. Աթանաս քահանային ներում շնորհուի։ Յայտնի է թէ կեդրոնական Կրօնական Ժողովը կարգալոյծ ըրաւ այդ քահանան և այդ մասին պէտք եղած Շրջաբերականն ալ ղրկուելու վրայ է։

—Պիթլիսի Խնդրակատար վանքի Որբանոցին Հոգաբարձութիւնը ղրկած է մեզ իր միամեայ մատակարարութեան ամփոփ մէկ տեղեկագիրը զոր պիտի հրատարակենք վաղուան թուով։ Այդ տեղեկագրին կցուած է Որբանոցին եկամտացոյցը 1898 հոկտ. 1 է 1899 հոկտ. 1, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ պատրաստուած, որմէ կ'երեւայ թէ այս մէկ տարուան շրջանին մէջ մուտքի գումարն է 16,329 ղրուշ որուն 12,960 ղրշ.ը Պատրիարքարանէ յատկացուած։ Իսկ ծախքի գումարը կը հասնի 23,310 ղրշ.ի, որով 6981 ղրշ.ի բաց մը ունի Խնդրակատարի Որբանոցը։

—Եգիպտական թերթերը կը ծանուցանեն թէ Պօղոս փաշա Նուպար կը պատրաստուի ընտանիքով Բարիզ ուղեւորել, ամրան եղանակը Ֆրանսա անցընելու համար իր մօր՝ Տիկին Նուպար փաշայի քով։ Նոյեմբերին Եգիպտոս պիտի դառնայ վերստին։

—Մարտ 13ին, Ռոստովի նահանգական դատարանը կարեւոր դատով մը զբաղեր է։ Ասկէ առաջ, Պ. Հ. Աճէմեան անուն ռուսահայ մը իր մեծագումար հարստութիւնը կտակած էր Նոր Նախիջեւան քաղաքին մէջ արհեստական դպրոց մը հիմնելու, աղքատ տղոց համար. կտակակատար կարգուած էին իր այրին՝ տիկին Աճէմեան, ռուսերէն թերթի մը հայ հրատարակիչը՝ Պ. Յարութիւնոֆ և վաճառական մը՝ Պ. Քէչէճեան։ Ասոնք զեղծումներ գործած էին. առանց օրէնքին պահանջած ձեւակերպութիւնները կատարելու՝ 100,000 րուպլի արժէքով ապրանքներ գնահատեր էին 54,000 րուպլիի, և կտակակատարին այրին՝ իր ամուսնին մահէն վեց ամիս ետքը այդ ապրանքները գնած էր չնչին գինով մը։ Ասկէ զատ, «խղճամիտ» կտակակատարները 100,000 րուպլիի ծախք մը ներկայացուցեր են առանց անոր գործածութիւնը հաստատող վաւերագիրներու։ Նոյնպէս իւրացուցեր են 10,000 րուպլիի գումար մը որ գոյացած էր հանգուցեալին առեւտուրէն, անոր մահէն ետքը։

Պ. Գ. Զալխուշեան այս բոլոր զեղծումները հրապարակ հանած էր 1897ի մարտին, Թիֆլիզի հայ թերթի մը մէջ, ամբաստանելով կտակակատարները որոնք պատուոյ դատ բացած էին իրեն դէմ, Ռոստովի նահանգական դատարանին առջեւ։ Այդ միջոցին, հանգուցեալ բարեբարին այրին մեռած և Պ. Քէչէճեան ետ կեցած ըլլալով դատէն, կը մնար միայն Պ. Յարութիւնոֆ իբր դատախազ։ Դատարանը, այս վատահամբաւութեան դատին քննութեան մէջ հաստատած ըլլալով ամբաստանութեանց ստուգութիւնը, ազատ արձակեր է Պ. Զալխուշեանը։ Թիֆլիզի մեր թղթակիցը, այս տեղեկութիւնները մեզ հաղորդելու պահուն, մոռցեր է սակայն կարեւորագոյն կէտը, այսինքն թէ զեղծ կտակակատարին նկատմամբ ինչ տնօրինուեր է։

—Էսկիշէհրի ազգայինները ի նպաստ Վանայ կարօտեալներուն հանգանակութիւն ընելով, 8 օսմ. ոսկի հաւաքեր և ղրկեր են Պատրիարքարան։

—Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը՝ Թաղային սնտուկին անձուկ վիճակը յայտնելով, աղջկանց վարժարանի ձեռագործներուն համար վիճակահանութիւն մը կազմակերպելու արտօնութիւն խնդրած է Պատրիարքարանէն։

—Տարէնտէի Տ. Յակոբ քահանային հրահանգ տրուեցաւ Պատրիարքարանէ՝ իսկոյն իր գիւղը երթալ և հոն քահանայագործել։

—Էգպէզ (Հատանա) գտնուող Տ. Կարապետ քահանայ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը և վարժարանին համար հոգաբարձութիւն մը կազմելով, հաստատութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէ։ Միւս կողմէ, Էգպէզի ազգայինները տեղւոյն եկեղեցիին համար խաչելութեան պատկեր մը և եկեղեցական մասեան խնդրած են։

—Կեդրոնական բանտի այցելու քահանայ կարգուած է Մայր եկեղեցիի քահանաներէն Տ. Պօղոս քահանայ։

—Պիթլիզի գաւառային ժողովը նկատելով որ վիճակին կրօնական ժողովը կազմալուծեալ վիճակի մէջ է, նոր ընտրութիւն կատարեր և տեղեկագիրը Պատրիարքարան ղրկելով, հաստատութիւնը խնդրեր է։

—Վաղը, տօն Աւետման, Ազգ. Պատրիարքարանը գոց է։

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնս կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ հինգշաբթի (8 ապրիլ), Աւետ. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրուած է, աւուր պատշաճի պերճախօս քարոզութեամբը՝ հոգեւորապէս մխիթարել բարեպաշտ ուխտաւորները։

Ի դիմաց Խնամակալութեան

Վ. Ատենադպիր	Ատենապետ
Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ	ՅԱԿՈԲ ԷՍԱԵԱՆ

Ղալաթիա, 5 ապրիլ 1899
318 1—2

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ հետեւեալ բարեսէր ազգայինք՝ ըստ իրենց բարի սովորութեան՝ բարեհաճած են մասնակցիլ ի նպաստ Հիւանդանոցիս ներկայ տարւոյ համար բացուած հանգանակութեան, երախտապարտ թողլով հաստատութեանս բոլոր պատսպարեալները։

Տեարք՝ Թոգաթեան եղբարք 1080 ղրշ. Սթամպօլեան եղբարք 1080, Ա. և Խ. Խօրասանճեան 864, Յ. Մ. Գ. Շամտանճեան 864, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան 864, Գրիգոր Արապեան 540, Գասպար Տիլսիզեան 540, Յ. Գնաճեան որդիք 540, Արմենակ Մանուկեան և եղբայր 432, Կարապետ Բուլճեան 324, Յարութիւն Տիլսիզեան 324, Նասիպ Ճէզվէճեան 324, Գէորգ Պօնճալեան 108, Յարութիւն Պ. Գօլօլեան 108։ Ընդամէնը եօթը հազար ինը հարիւր իննսուն երկու ղրուշ (7992)

* * *

Հանգուցեալ Տիկին Զարուհի Ռ. Պէրպէրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն ըրած են Հիւանդանոցիս՝ Գահիրէ բնակեալ նախկին սանունք Պէրպէրեան Վարժարանի։

Տեարք՝

Յակոբ Օհանեան 120 ղրշ. Նահապետ Նահապետեան 120 ղրշ. Համբարձում Պէրպէրեան 60 ղրշ.։

Ի դիմաց հոգաբարձութեան
Ազգ. Հիւանդանոցի

Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ	ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը հետեւեալ յայտարարութիւնը ղրկած է մեզ՝ հրատարակելու խնդրանօք.

«Ի Կանոնագրութենէ Ուխտիս արգելեալ է ո՛ր և է անձանց Միաբանից մեր փոխառութիւն ընել օտարներէ, և ասկէ կը հետեւի բնականապէս, թէ ո՛ր և իցէ աշխարհական կամ եկեղեցական անձ մը՝ որ մեր Միաբանից միոյն փոխ դրամ տայ, չճանչեր Միաբանութիւնս այդ պարտքը։

«Այս սկզբունքը անխախտելի օրէնք մի է, զոր հիմայ հարկ համարեցաւ Միաբանութիւնս տպագրութեամբ եւս հրատարակել, որպէս զի աշխարհական և եկեղեցական անձ մը եթէ փոխ դրամ տայ Կ. Պոլսոյ կամ ուրիշ առաքելութեանց մէջ գտնուած մեր Միաբանից միոյն, թէ՛ ըլլայ պաշտօնական անձ և թէ՛ սոսկական, և կամ Միաբանութեան Գործակատարաց, Միաբանութիւնս չճանչեր այդ պարտքը։

«Եւ եթէ հարկը պահանջէ փոխառութիւն մը ընել օտարէ, այդ կ'ըլլայ միայն Միաբանութեանս Վարչութեան հաճութեամբն և կնքով և ստորագրութեամբ ընդհանրական Աբբային, որով և Միաբանութիւնս կ'ըլլայ պատասխանատու։

«Նոյնպէս արգելեալ է վաճառումն ո՛ր և իցէ շարժուն և անշարժ ստացուածոց Միաբանութեանս՝ առանց բացայայտ հրամանի և ստորագրութեան ընդհանրական Աբբայի Ուխտիս, և համարի դաշնագրութիւնն ոչինչ և վաճառումն անվաւեր։»

Վենետիկ, ի Տպարանի Սրբոյն Ղազարու

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ
(Ապրիլ 15ի թերթէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ. —Անգլիոյ Խորհրդարանին վերջին նիստին մէջ ծովային բարձրաստիճան պաշտօնատար մը յայտարարեր է թէ Ուէյ-Հայ-Ուէյ ապագային Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ երկրորդ Ճիպրալթար մը պիտի ըլլայ. նոյնպէս, Մալթան ինչ որ է Միջերկրականի մէջ, Հոնկ-Քոնկ ալ նոյնը պիտի ըլլայ չինական ջուրերուն մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ.—Սեպտեմբերին Շթութկարտի մէջ կատարուելիք ռազմափորձերուն ներկայ պիտի գտնուին Վիլհէլմ կայսրը, Աւստրիոյ կայսրը, Սաքսոնիայի թագաւորը, Պավիէրայի խնամակալը և Պադէնի մեծ դուքսը։

ՈՒՍԻՆԿԹԸՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը հրահանգ տուեր է Սամոայի ջուրերը գտնուող ամերիկեան նաւաբաժնին հրամանատար Քաուց ծովակալին՝ որ ամէն տեսակ ընդհարումներէ զգուշանայ և ժողովուրդին կեանքը ու ինչքը պահպանելու համար ամէն ջանք ընէ։

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ուղղուած հեռագրի մը նայելով, անգլիական կառավարութիւնը հրահանգ տուեր է Սամոայի ջուրերը գտնուող անգլիական մարտանաւերու հրամանատարին և Ապիայի անգլիական հիւպատոսին՝ որ և է գործի չձեռնարկել մինչեւ որ ժամանէ երեք տէրութեանց կողմէ կարգուած խառն յանձնաժողովը։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ.—Ցարը նորէն հինգ հազար հրացան նուիրեց Սեւ Լերան իշխանին։

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն թէ ծայրայեղներու դէմ գումարուած դեսպանախորհուրդին որոշումները վերջնապէս ընդունուած են բոլոր տէրութեանց կողմէ։ Իտալիոյ կառավարութիւնը անոնց գործադրութիւնը պահանջած ըլլալով, Ռուսիոյ Կայսրը հաւաներ և ինչ ինչ առաջարկութիւններ ըրեր է, որոնք Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ կողմէ ընդունուեր են։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Մօտերս Բէքինի մօտ երկու հարիւր հազար չինական զինուորներ ռազմափորձեր պիտի կատարեն։ Այս լուրը մտահոգութիւն պատճառած է Չինու մէջ բնակող Եւրոպացիներուն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Գերմանական Arcona յածանաւը Պարսից ծոցը ղրկուած էր պարսկական նաւահանգիստները այցելելու համար։ Գերման կառավարութիւնը այդ առաքումով նպատակ ունէր Պարսկաստանի հետ զինուորական ու առեւտրական յարաբերութիւնները աւելի ընդարձակել։ Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Arcona յածանաւը իր պաշտօնը աւարտած է և մօտերս Գերմանիա պիտի դառնայ։ Վիլհէլմ Կայսրը մտադիր է Պարսից Շահին որդւոյն հետ, որ մօտերս Պէրլին պիտի երթայ, բանակցիլ Գերմանիոյ և Պարսկաստանի յարաբերութիւնները աւելցնելու խնդրին վրայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Ռումանիոյ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առեր է Ռումանիա գացող պուլկար ուղեւորներուն նկատմամբ։ Ռումանիոյ կառավարութիւնը վերջերս հրամանագիր մը հրատարակած է թէ պուլկար ուղեւորներու անցագիրները պէտք է վաւերացած ըլլան Պուլկարիա գտնուող Ռումանական հիւպատոսներուն կողմէ։ Հակառակ պարագային մէջ, պուլկար ուղեւորները պիտի պարտաւորուին սահմանագլուխին վրայ սպասել մինչեւ որ արտօնութիւն տրուի իրենց։

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 17 ապրիլ.—Ֆիկառօ հրատարակեց Բիքարի վկայութեանց վերջին մասը։ Յայտարարեր է թէ գաղտնի պարութան այնչափ կարեւորութիւն չունի և թէ կապոյտ տոմսին մէջ աւրուած և քերթուած տեղեր կան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ հաշտարար կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ Սամոայի խնդրին համար։

ՑԷԹԻՆՆԷ.—Պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ Սեւ Լերան գահաժառանգ իշխանին նշանախօսութիւնը՝ Մէքլէնպուրկ Սթրէլիցի մեծ դքսին թոռան Եութա-Աղեքսանդրա դքսուհիին հետ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 17 ապրիլ. — Ընդհանուր ընտրութիւնները՝ որոնք բովանդակ թագաւորութեան մէջ տեղի ունեցան, ո՛ և է կարեւոր միջադէպ չյարուցին։ Քանի մը մանր մունր կռիւներ միայն Պիլպաոյի մէջ։ Կառավարական կուսակցութիւնը ահագին մեծամասնութիւն շահեցաւ։ Քարլոսեանները պահեցին իրենց աթոռները։

ԲԱՐԻԶ.—Տեղակալ Բլարք հրամանատար անուանուեցաւ Պոլսոյ ֆրանսական պահականաւ Պոմպի։

—Շուէտ-Նորվէկիոյ թագաւորը այսօր այցելութիւն տուաւ հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէի։ Թագաւորը վաղը Ելիզէի պալատին մէջ պիտի ճաշէ։

ՇԱՈՒԼԸՌՈՒԱ. —Շաալըռուայի հանքագործներու դաշնակցութիւնը որոշեց աշխատութիւնները դադրեցնել, որովհետեւ գործաւորներուն խնդրած օրականի յաւելումը մերժուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ. —Անգլիական թերթերը կը շարունակեն զբաղիլ Սամոայի խնդրով։ Տէյլի Կրաֆիք կ'ըսէ թէ վերջին միջադէպերը չեն փոխեր կացութեան բնութիւնը։ Տէյլի Քրոնիքլ ալ կը մերժէ ընդունիլ Աւստրալիոյ ծովեզերքներուն վրայ գտնուող նաւարանի մը մէջ Գերմանիոյ ներկայութեան կարելիութիւնը։

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ եղանակին համեմատ անգղիական և գաղղիական գործարաններու լաւագոյն և դիմացկուն քոմփլէներ, բանթօլոններ, տեսակ տեսակ չայագներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահճէ-Գաբու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 38, Յովհաննէս Խմիչեանի վաճառատունը։ 14—70

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԹԱՏՐՈՆԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

ԻԶՄԻՐ, 2 Ապրիլ

Ի նպաստ Քարաթաշի աղքատիկ կրթարանին կազմակերպուած ներկայացումը տեղի ունեցաւ ամսոյս 20, շաբաթ գիշեր, Ս. Հռիփսիմեանց սրահին մէջ, առաջնորդութեամբ Պ. Կարապետ Գույումճեանի, յոյժ զուարճալի ժամանց մը պարգեւելով հանդիսականներուն։

Ներկայացումէն 10—12 օր առաջ կարգադիր յանձնախումբի մը կողմէ փակցուած յայտարարութիւններ ծանուցած ըլլալով հասարակութեան՝ թատերախաղին փորձի տակ գտնուիլը, տենչ մը արթնցած էր ամէն դասակարգի ազգայնոց սրտերուն մէջ, որովհետեւ իւրաքանչիւր ոք յունական և իտալական թատրերգութիւններէ և օփէրաներէ յափրացած, և ձմեռուան ամբողջ տեւողութեան մէջ իրարու յաջորդող պարահանդէսներու զգըլխիչ շոգիով թուլցած՝ կ'ուզէր տեղային նկարագիր ունեցող խաղի մը բեմ ելնելը տեսնել։

Մարտ 20ի գիշերը Հռիփսիմեանցի սրահը զարդարուած էր թատերասրահի մը վայելուչ ձեւով և հակառակ նոյն օրուան անյարմար օդին, խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր հոն։ Ծուղեփաքիի նուագախումբը կը նուագէր։ Ծանօթացնենք հեղինակը և նիւթը այս թատերախաղին որուն անունն էր Նոր մօտայի տիկինը։

Պ. Գ. Գույումճեանն է հեղինակ և կազմակերպող սոյն թատրերգութեան. ինք պարզ փերեզակ մը ըլլալով, բնածին սէր և ընդարձակ համակրութիւն մը տածած է և կը տածէ միշտ դէպ ի թատրոն. հետեւաբար թատերախաղեր գրելու և խումբեր կազմելով զայնս ներկայացնելու մէջ իր ունեցած յարմարութիւնը միանալով իր աշխատասիրութեան, յաջողած է միշտ այսպիսի ձեռնարկներու մէջ։ Մանաւանդ այս անգամ բոլորովին միակ և անօգնական գլուխ հանած է այս թատերական գործը որ արժանի է քաջալերութեան։ Խաղին անձերն են՝ Ա.— Պ. Փարթամ, միջնակարգ հարստութեան տէր վաճառական մը. բարեսիրտ է և պարտաճանաչ ամուսին. այս դերը կատարեց Պ. Կ. Գույումճեան՝ բաւական յաջող կերպով։ Բ.—Ազնիւ՝ Փարթամի կինը՝ վերջին ծայր մօտայամոլ և բոլորովին անձնատուր նորաձեւութեան, որ իր կանացի պարտականութիւնները մոռցած՝ օրն ի բուն ժամանակը կ'անցընէ հագուելով և շպարուելով։ Ընտանեկան յարկը կը վրդովէ երկանը հետ ունեցած վէճերովը՝ նորաձեւութեան ծախսելու դրամը կորզելու համար։ Այս դերը կատարեց Տիկին Փոշարեկ, Գ. — Եղիսա՝ Փարթամի մէկ հատիկ աղջիկը, 16 տարեկան, չափազանց համեստ և ազնիւ բնաւորութեան տէր. ընտիր ձիրքերով օժտուած օրիորդ մը, հակապատկեր իր մօրը. միշտ կը թախանձէ անոր և կը խրատէ որ մայրը թողու իր տնաւէր ընթացքը։ Այս դերը կատարեց Օր. Արաքսի Շիրինեան, խիստ յաջող կերպով։ Դ—. Գարօ՝ բուն երեւոյթին տան սպասաւորը՝ բայց իրապէս հոգեզաւակ Փարթամին, որդեգրուած անորմէ. Գարօի հօրը աղաչանքով որ ժամանակաւ առեւտրական ընկերն է եղեր Փարթամին, Գարօ ունի Փարթամին քով չհանգործուած բաւական մեծկակ դրամագլուխ մը. բայց ինք անգէտ իր ծննդեան գաղտնիքին և վիճակին, հաւատարմութեամբ կը ծառայէ իր բարերարին քով. բնութեամբ ազնիւ զուարճախօս և կատակասէր է։ Այս դերը կատարեց Պ. Կարապետ Աչճըեան։ Ե.— Տիտօս, 59 տարու փեսացու. գաւառացի հարուստ ծերունի մը մանկամարդ աղջկան մը հետ ամուսնանալու բուռն փափաքով մը տոչորուող։ Այս մարդը Ազնիւը ճարած և մէջտեղ բերած է, որպէս զի իր աղջիկը անոր հետ կարգելով ազատի անոր խրատներէն. հետեւապէս բաց ասպարէզ մը ունենայ իր առջեւ մօտայամոլութեան մէջ դէպ ի յառաջ ընթանալու։ Այս դերը կատարեց Պ. Բարունակերէցեան։ Զ.—Արշաւիր Թաուչլեան, թեթեւսոլիկ երիտասարդ մը, որ հօրը կողմէ քանի մը անգամ իրեն տրուած դրամագլուխը փճացնելով օրն ի բուն կը պտըտի փողոցները. առանց դրամի, գեղեցիկ հագուստներ հագած, ճէնթըլմէնի չինծու ձեւերով ամէն տեսակ լեզու կը թափէ հարուստ աղջիկներու գլուխը դարձնելու համար, որպէս զի անոնց հետ կարգուի և անոնց դրամը ուտէ։ Արշաւիր՝ իբր փեսացու կը ներկայանայ Փարթամին՝ բայց կը վանտուի. այս դերը կատարեց Պ. Սարգիս Պարտիզպանեան։

Ասոնք էին թատերախաղին գլխաւոր դերերն ու դերակատարները։ Հեղինակը ճարտար դարձուածքներ և անակնկալ տեսարաններ մէջ բերելով՝ առանց խանգարելու խաղին կարգը ու սարքը՝ այնպէս մը զօդեց զանոնք և բարոյալից եզրակացութեան մը յանգեցաւ, վերջաբանին մէջ Տիկին Ազնիւ տեղի տալով իր ամուսնոյն սաստերուն և աղջկանը թախանձանաց թողուց իր մօտայամոլ բնաւորութիւնը հասկնալով միանգամայն թէ պարզասէր և պարկեշտ տանտիկինի մը որչափ սալոնի արդուզարդին նոյնչափ ալ խոհանոցի գործերուն հոգ տանիլ պարտականութիւնն է։ Իսկ Գարօն քանի մը անգամ իր տէրոջ կեանքը ազատած ըլլալով ի վարձատրութիւն իր հաւատարմութեան Եղիսի հետ նշանուելու բաղդը ունեցաւ։ Տիտոս հասկնալով 16 տարեկան աղջկան մը հետ կարգուելու իր անյարմարութիւնները ետ կեցաւ իր նպատակէն, բաւական համարելով Գարօի կնքահայրութիւնը ընել։ Իսկ Արշաւիր հօրը ժառանգութիւնը փճացնելէ ետքը կը դիմէ գողութեան և կը բանտարկուի։

Այս խաղը հարկաւ շատ մը թերի կողմեր ունէր սակայն չենք կրնար ուրանալ թէ իր սահմանին մէջ հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործ մըն էր զուտ տեղական կեանքէ քաղուած։

Պ. Գույումճեանի նուիրուեցաւ ոսկի ժամացոյց մը ի դիմաց Քարաթաշի Թաղ. Խորհրդի, ձեռամբ Պ. Յովհաննէս Շահումեանի։

Իզմիր Պ.

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	21
Ամէնէն բարձր գին	»	25	24
Ամէնէն վար գին	»	25	18
Րումէլիի Երկթ. զոյգ.	Ֆր.	121	62
Ամէնէն բարձր գին	»	125	
Ամէնէն վար գին	»	122	75

ԲԱՑՈՒՄ 6 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	25	23
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125	50
Օսմանիյէ		418	—
Ռէժի		290	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹԹմ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	4	39
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	10
Թրամուէյ բաժնեթ.		715	—
» Ժուրնանս		225	—
» պարտաթ.	Ֆր.	504	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	297	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	474	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	13
Անգլիական ոսկի	»	109	31
Ռոլ Էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմիզ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	95	30
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	00
» » » չէք	»	22	98
Պէրլին անտոկսա չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	10	91

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Քոյսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մեհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ԻԼԱՆ
(Բօսթա վէ թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն)

Ումում Թէլէկրաֆ վէ բօսթա խուտութ վէ մէրաքիզինին սալը հալ լէվազըմընտէն օլարագ միւպայաա օլունաճաղը մուգատտէմա պիլտուէֆաթ իլան խոլէն օթուզ ալթը գալէմ Թէլ իզոլաթէօր վէ սայիր էշեա վէ էտէվաթը միւթէնէվվիա միւնագասասընա հէնուզ պիր Թալիպ զուհուր իթմէմէսինէ մէպնի միւտտէթը միւնագասա պու քէրէ տախի շէհրը հալ րումինին օն պէշինճի բէրշէնպէ կիւնինէ գատար Թէմտիտ օլունարագ եէվմը մէզքիւրտէ գարարը գաթիյէսինին իհրասը մուգարրէր պուլունտուղընտան Թալիպ օլանլարըն էյամը Թաթիլիյէտէն մաատա պէհէր կիւն բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի պէշինճի տէֆա օլարագ իլան օլունուր։ 317

Ֆի 3 Նիսան սէնէ 315

Բէզա

Իտարէի մէրքէզիյէ իլէ ումում Թաշրա վէ Թէլէկրաֆ վէ բօսթա մէրքէզ վէ շուուպաթը իչին Թապ վէ խալ իթթիրիլէճէկի կէչէնտէ իլան խոլէն հէր նէվ էվրագ վէ միւճէլլիտաթ Թալիպը սապըգըն Թէնզիլաթ վագաասընը պիր սէնէլիք իչին իւզտէ էլլի վէ պէշ սէնէլիք իչին իւզտէ էլլիպէշ իպլաղ իլէ Թէնզիլինի Շուրայը Տէվլէթ Թէահիտ իտէն Թալիպին պու քէրէ Թէահիտը վագըընա արտ մուամէլաթը իյֆա վէ վագը իմզա խուսուսընտա գաթիէն բուի խաթըրըղա կէօսթէրմէսինէ մէպնի էվէլճէ պէշ սէնէ միւտտէթ Թէվտի իթմէք իւզրէ իճրա խուլէն իւզտէ գըրգ Թէնզիլաթ իլէ Մաթպաայի Օսմանիյէ իւզէրինէ գարարտատէսի քէշիտէ գըլընտըղընտա վէ շէհրը հալը րումինին եէտինճի չարշամպա կիւնիւնէ գատար գըրգ սէքիզ սաաթ միւտտէթլէ Թէզմինաթ վէ քէֆալէթը մաթլուպէյի իթա իթմէք շարթը իլէ իւզտէ պէշ Թէնզիլաթ գապուլ օլունաճաղընտա օլ վէճհլէ Թէնզիլէ Թալիպ օլանլարըն միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա Նէզարէթը միւշարիլէյհա իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր

Ֆի 5 Նիսան սէնէ 315 319

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000.000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութիւն մ՚է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԻԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

ՊԱՅԲԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բառարան Ս. Գրոց. 625 երեսներէ կը բաղկանայ և զարդարուած է աւելի քան 223 գեղեցիկ պատկերներով։ Կը պարունակէ Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ Սուրբ Գիրքը քննող գիտնոց հետազօտութիւններուն արդիւնքը։ Գրքին մէջ դրուած տեղեկութեանց ճշդութեան մասնաւոր խնամ տարուած է։

Կը յանձնարարուի որ հոգեւորականներ, ընտանիքներ և անհատներ այս գիրքէն մէկ օրինակ ստանան, և գործածեն զայն իբրեւ սատար, երբ կ՚ուսանին իրենց Սուրբ Գիրքը։

Գրքին գինը մէկ մեճիտիյէ է, թէեւ կ՚արժէ աւելի քան երկպատիկը։

Տղայոց Աւետաբեր, ամսաթերթ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 ղրշ.։ Կը պարունակէ զանազան տեսակ պատկերներ, նաև բարոյական և հրահանգիչ մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար ամէն պզտիկի։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ ի Փինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ՚Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոնց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մանկիկ էք, և կամ տակաւին չէք, շատ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նմանապէս տարեվճարներու [illegible] ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստատուն ցաւած ակռաներն [illegible] կը լեցնեն. [illegible]

Նորաձեւ եղանակաւ, նուրբ, հաստատուն, և գեղեցիկ արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թթուեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ [illegible] միջոցաւ, [illegible]

Ե. Գ. Ջենաները կերակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս [illegible] ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառացիք կրնան գրել իրենց բնակարանին, Բէյ-1 [illegible]

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2278	Սանֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարզէլլօ	3709	Սիպիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2283	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Տասօ	1328
Պրասօ	1076	Տրաբօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1549
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօզիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրփիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էչաղօ	1481	Քլէսօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2428
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլիբինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Փէլօ	549	Վօլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1063	Բիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	[illegible]	1663	[illegible]	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1648	Ռօզօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4233	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօսէօ	1789		

Թօէյօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Լօրէնզօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէնկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 14ին և 28ին հոս կ՚սպասուի։

Էպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 21ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18. Քիւչիւք Մէյէթ խան. Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible] Լիվըրբուլ — և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Փօթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտոնիա	7268	Ալկիա	2398
Պավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2241
Կալլիա	4809	Պալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիատա	1899
Ալէպպօ	2143	Մարոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամպանիա	12950
Շէրպուրկ	1814	Լուքանիա	12950
Գատալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՕՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ գործակալին
Thomas C. Joly
Մէյմանէթլի խան. Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջեւ [illegible]

Պոլսէն-Մարսիլիա [illegible] ի միասին [illegible],
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. " 175 "

[illegible]

Դիմել առ գործակալս
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՕՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 82,500,000 "
1895ի հասոյթք 25,000,000 "
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 "

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՐԷԲԷՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
8 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց և կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա 194

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Յակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Ջասօֆ
Մաքրուճըլար, Ջարջըր խան, Թիւ 21

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 6 18 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 7 19 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիպրոս)։
Եշ. 8 20 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 8/20 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 9 21 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՊԸՐԹ ՃԻՊՍԸՆ

Հէզիէ խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ՚է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՕՏՈՐ ՍԹԷՓԱՆՕՒ

Լ՚ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօեօս, Փոխ-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, " " " "
» Անթուան Բրօքէշ տ՚Օսթէն.
Թէօտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տունը։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրժինիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնեան	10500	Էճիբշեան	3500
Քէլդրիան	10500	Ալըրֆըն	3000
Լանքաշիրեան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապեան	3500
Գոլոմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլեան	2500
Փոսդոնեան	8000	Ալգաշեան	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնեան	3700	Օփորթօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապլեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՅԹՕՆԻԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (21)

ԷՋ ՄԸ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԼԱՐԱԽԱՂԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ահաւասիկ իր կատարած փորձերը.

1.—Ոտքերէն կախուելով, երկանաքար մը կամ վիզէն վար կախել կու տար և կամ զայն չուանի մը միջոցաւ ակռաներովը կը բռնէր. յետոյ երկու ձեռքերն ի վար ալ 500 օխայի մօտ երկաթէ գունտեր բռնած, այդպէս բաւական կը մնար օդին մէջ կախուած։

2.— Կրկին ոտքերէն վար կախուելով, 300 օխայի մօտ ծանրութեամբ թնդանօթ մը կը բռնէր երկու ձեռքով, որուն վրայ տղայ մը նստեցնելէ ետքը կը պայթեցնէր թնդանօթը. պայթումին առաջ բերած ցնցումը մազի չափ չէր կրնար զայն [illegible] կեցած տեղէն։

3.—Ուղիղ կը կենար բեմին մէջ և իր ուսերուն վրայ՝ հաւաքաբար 250-300 օխա կշռող տասը հոգի առնելով կը պտտէր հոս ու հոն, ծունկ կը չոքէր ու կրկին ոտքի կ՚ելլէր։

4.—Կռնակի վրայ կը պառկէր բարձրացնելով ոտքերը՝ որուն վրայ ահագին երկանաքար մը կը դնէին, զոր Գասպարեան այս ու այն կողմ կը շարժէր։ Ամենէն վտանգաւոր փորձերէն մէկն էր ասիկա։ Աղասի Մինասեան, Յովհաննէսի առաջին անգամ այդ փորձը բրած ատեն նուաղած էր, կարծելով որ իր սիրելի ընկերը քարին տակ պիտի ճզմուէր։

5.—Ոտքերէն վար կախուելով լեցուած կառք մը բերել կու տար բեմին վրայ և անոր մէջ չորս տղաք նստեցնելով, ձեռքերով վեր կը քաշէր ամբողջը և քիչ մը ատեն այդպէս օդին մէջ կը բռնէր կառքը, ձիերը և տղաքը։

6.—Պատին վրայ հաստատուած օղակէ մը կ՚անցընէր ոտքերէն մէկը և միւսը երբ յենարան գործածելով, հորիզոնական դիրքով կը կենար պատին վրայ, մինչդեռ ուրիշ դերակատարներ իր վզէն, մէջքէն ու ձեռքերէն 400—500 օխայի մօտ ծանրութեամբ երկաթէ գունդեր կը կախէին, առանց անոր մարմնին ձեւը ծռել կարենալու։

Ասոնք գլխաւորներն են Յովհաննէսի կատարած փորձերուն. ունի նաև 20ի չափ ուրիշ երկրորդական փորձեր զորս աւելորդ կ՚ըլլայ երկարօրէն նկարագրել հոս։ Ըսենք միայն անոնցմէ մէկը՝ որ բաւական խնդուք կը պատճառէր հանդիսականներուն։

Բեմին վրայ անշարժ կը կենար ինքը։ 20ի չափ մեծ ու պզտիկ դերակատարներ, սոսկալի արագութեամբ կ՚անցնէին իր առջեւէն. ու մէկը կը փախցնէր անոնցմէ, և մէկ ձեռքով իւրաքանչիւրին գօտիէն բռնելով բաւական բարձրութեամբ օդին մէջ կը նետէր՝ ուրկէ անոնք այլ և այլ դարձուածքներով երկու ոտքի վրայ բեմ կը ցատկէին՝ առանց բնաւ վար իյնալու։ Իսկ Գասպարեան այդ 20 մարմինները՝ որոնց մէջ ծանրերը չէին պակսեր, յաջորդաբար օդը նետելով, բնաւ յոգնութեան նշան մը ցոյց չէր տար։

Ամէն պարագայի մէջ, Գասպարեան իր նմանը չունէր այդ տեսակ դերերու համար. նոյն իսկ Պէնի Զօզ Զօզ արաբական խումբին համար որ 1880ին Պոլիս գալով այնչափ հիանալի ներկայացումներ տուաւ, վերապահութեամբ միայն կարելի է ըսել թէ կրնար հաւասարիլ անոր։

Յովհաննէսէ ետքը, մարմնամարզի ճիւղին մէջ երկրորդական դերերը կը կատարէին Միքայէլ Բամպուքճեան և ուրիշներ։ Ուժի փորձերուն մէջ բնական է որ պիտի չկրնային բնաւ Գասպարեանի հաւասարիլ. պարաններու, ձողերու, սանդուխներու վրայ կեդրոնացուցած էին իրենց բովանդակ ընդունակութիւնը, թէեւ առանձինն իսկ կրնային ժամանակին ամէնէն վարպետ մարմնամարզները համարուիլ։

Խումբին մէջէն՝ Բամպուքճեան, Ալիքսան Սվաճեան, Սերովբէ Պէրպէրեան և Գրիգոր Թէրզեան ունէին մասնաւոր խաղ մըն ալ որ բաւական հետաքրքրութիւն կ՚առթէր։ Չուանի վրայ քալած ատեննին երեք խնձոր կ՚առնէին ափերնուն մէջ, և զանոնք յաջորդաբար օդին մէջ նետելով կը բռնէին առանց վար ձգելու, և առանց ալ չուանէն ի վար իյնալու։

Այս խաղը կը կատարէին նաև հետեւեալ ձեւին մէջ. կէս մետր տրամագիծ ունեցող փայտէ խոշոր գունդի մը վրայ կ՚ելլէին և զայն գլորցնելով կրկին վեր կը նետէին խնձորները, առանց գունդին վրայէն իջնելու։

Ըսելու պէտք է հոս նաև Գասպարեանի մէկ ուրիշ խաղը՝ որ սարսափելի ուժ կը պահանջէր. 50—60 քիլոնոց խոշոր գունտեր կ՚առնէր և կրցածին չափ բարձր զանոնք օդին մէջ նետելէ ետքը ձեռքին վրայ կը կեցնէր, խնձորի մը հետ խաղալու պէս։ Շատ անգամ ալ կրկին այդ ահագին գունդերը վեր նետելէ ետքը կը բռնէր մէկ ձեռքով ու թեւը կռնակէն շրջակի դարձնելով գունտը կը դնէր միւս ձեռքին մէջ. քանի մը անգամ իրարու ետեւէ կրկնելով այդ վտանգաւոր փորձը։

Պարանի վրայ խաղեր.—Աղասի Մինասեանէն զատ, խումբին բոլոր անդամներն ալ լարախաղացութեան վարժուած էին, ամէնքն ալ, գրեթէ առանց բացառութեան, Յովհաննէսէ սորվելով։

Պարանի վրայ կատարուած փորձերէն գլխաւորներն էին քալել, վազել, սեղան դնել, աթոռով նստիլ ու ճաշել, մենամարտի տեսարաններ ներկայացնել։ Ասոնք բոլորը կը կատարուէին հաստ պարանի վրայ, թէեւ խումբը կրնար խաղալ նաև աւելի բարակ չուաններ հաստատելով ձողերուն. պարագայ մը՝ զոր հետեւեալ պատմութիւնը կրնայ հաստատել։

Օր մը՝ Պարսկաստանէն հռչակաւոր պարսիկ լարախաղաց մը կու գայ Պոլիս և քանի մը ներկայացման համար կը վարձէ Արամեան թատրոնը։ Պարսիկը սակայն, վերցնել կու տայ բոլոր հաստ պարանները և անոնց տեղ ձողերուն վրայ թուլ կերպով կը հաստատէ վերջին ծայր բարակ մետաղէ թելեր։ Յետոյ, գլխուն վրայ, իրարու վրայ շարուած տասնի չափ կաթսաներ դնելով, ձեռքը առանց հաւասարակշռող ձող մը ունենալու, թելերուն վրայ կ՚ելլէ և կը սկսի արձակ համարձակ պտտիլ։

Ժողովուրդը, բնականաբար վերջին ծայր հետաքրքրուած էր այդ փորձերով, որ անոր աչքին շատ գերադաս էին Արամեան խումբին փորձերէն. այս կարծիքը կրնար ազդել Գասպարեանի յաջորդ ներկայացմանց գանձելիք յաջողութեան վրայ, եթէ բեք յաջորդ շաբթուն իսկ, Գրիգոր Թէրզեան միւնոյն փորձը աւելի վարպետութեամբ չկատարէր մետաղէ բարակ թելերուն վրայ։

(Շարունակելի)